

fuzinar

Leto XXIV

Ravne na Koroškem, 15. maja 1987

Št. 5

IZ VSEBINE

- Postati moramo inovacijska družba
- Zakaj je reorganizacija tozdv nujna
- Mitja Šipek je prejel Kidričevo nagrado
- Dobitniki srebrnih in bronastih znakov OF za leto 1987
- Zaslužni delavci v letu 1987
- Naše delo v marcu
- Kako bolje in hitreje naprej
- Premagati ovire za dobro delo
- Razvoj organizacije
- Armature že, vendar ekonomsko donosnejše
- Danes in jutri naše energetike in ekologije
- Polemika: Problematika invalidov v Monterju
- Oskrba z energijo v marcu
- 40-letnica jugoslovanske standardizacije
- Kultura
- Rekreativna in šport
- Vlado Rac
- Avgust Razgoršek
- Izzivi: Naš življenjski prostor
- Pet minut za leposlovje: Marina Cvetajeva

NOVA METODA RAČUNALNIŠKEGA KONSTRUIRANJA

Ceprav v Železarni Ravne že imamo nekaj programov za konstruiranje delavniških risb z računalnikom, se metoda, ki jo uporabljamo, doslej ni posebno obnesla.

Na mednarodnem seminarju CIM, ki je bil aprila v Nišu, pa so se naši strokovnjaki seznanili z novo metodo računalniškega konstruiranja delavniških risb. Po njej je možno izdelke na novo konstruirati, risati variantne konstrukcije in delavniško dokumentacijo dopolnjevati. Najvažnejše pa je, da ima ta metoda praktično vrednost.

V Železarni Ravne smo zelo zainteresirani, da jo čim prej uvedemo, saj so prednosti računalniškega konstruiranja v primerjavi z ročnim nedvomne. Skrajšan je čas konstruiranja, možni so variantni predlogi in optimalne konstrukcije. Zato naj bi delno z njo rešili tudi deficit konstruktorskega kadra.

(Vir: informacija vodje službe za razvoj mehanske tehnologije)

KAJ BOMO GRADILI DO LETA 1995

Strokovne službe PII in tozdi investitorji v Železarni Ravne obravnavajo v tem času perspektivne investicijske programe do leta 1995. Oddelek za razvoj projektov jih je pripravil na osnovi razvoja novih tehnologij in izdelkov.

Predlog zajema 14 perspektivnih investicijskih programov. Program metalurgije naj bi zajel Jeklarno, Valjarno, Kovačnico, Kalilnico in Jeklovlek (Vzmetarno), program finalizacije pa hladne valje, krožna rezila in pilotno proizvodnjo. Skupni imenovalec vseh je: izpopolniti zmogljivosti, ki jih imamo, tako da bodo bolj donosne in ekološko čistejše (nova tehnologija, izboljšana kakovost).

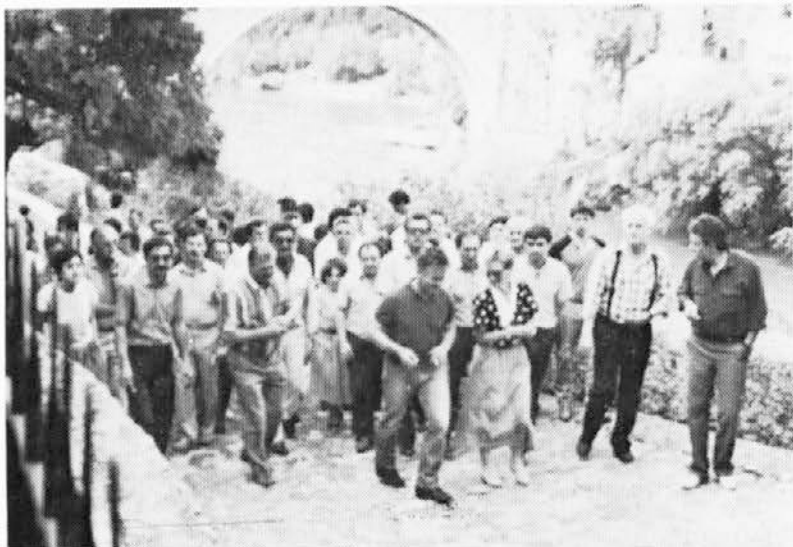
(Vir: Predlog razvojnih projektov)

REKORD TOPLOTNE OBDELAVE

Marca je tozdz Kalilnica toplotno obdelala rekordno količino materiala — 867 ton. To je dobrih 200 ton več od dotlej najboljšega meseca januarja. Sicer se je njihova mesečna proizvodnja gibala med 500 in 600 tonami.

Rekord toplotne obdelave je bil dosežen z velikim trdom in prizadevanjem vseh v tozdu. Kot je povedal ravnatelj Cveto Barbič, je to skrajnost, ki je z normalnim delom ni mogoče doseči, ker so zmogljivosti premajhne, agregati zastareli, disciplina tozdv pri pošiljanju materiala v toplotno obdelavo pa nevzdržna. Ko se bo ta popravila in bo delo v Kalilnici enakomerno razporejeno skozi ves mesec, tudi taki delovni dosežki, kot je bil marčevski, ne bodo več izjema.

SLIKA IZ ALBUMA

Maja lani smo bili z delavskim svetom in IO konference OZZS Železarne Ravne v Mostarju. V UTP Unis smo bili zelo prisrčno sprejeti in z veliko pozornostjo obdani ves čas dvodnevnega bivanja v tem romantičnem mestu, ki je večino, še zlasti tiste, ki so bili tam prvič, močno prevzelo, kljub temu da je bil čas bivanja kratko odmerjen.

Mostar je vendarle mesto, ki še ima dušo, kar je med večjimi mesti — tudi na jugu — že redkost, saj se vsa mesta spreminjajo izključno v delavnico in spalnico, kot so naše Ravne.

Pred dobrim mesecem so bili pri nas predstavniki UTP. Ta kolektiv namerava v maju obiskati Slovenijo in priti tudi na Ravne.

Takrat so nam podarili album spominskih slik, ki so jih posneli ob našem bivanju v Mostarju. Obljubili so nam tudi film, tako da bodo udeleženci lahko kasneje prišli do slik.

J. D.

ŽELEZARJI DELEGATI

Ena od mnogih sej

Kdor pozorno bere naše glasilo, bo vedel, da je bila rubrika Železarji delegati v njem že stalna, zdaj pa je le občasna. To je zato, ker konference delegacij in redakcija časopisa nista časovno usklajena in ker je doslej vedno šlo za nepomembnost prispevka na to temo.

Prvega vzroka ni treba posebej razčlenjevati, drugega pa.

Nepomembni so bili prispevki, ki so v glavnem nastajali po zapisnikih konferenc delegacij, v naslednjem smislu:

— **bili so premalo informativni** in si brez gradiv z njimi nisi mogel dosti pomagati (npr.: Konferenca soglašala s predlogom zasnove sklepa k zaključnemu računu za leto 1987)

— **nekatero konference delegacij na gradiva niso imele pripomb**, prispevek pa je dajal občutek, da pregled ni celovit

— **pri zadnji točki sej so se začela vprašanja in pobude ponavljati**, kar je posredno kazalo na neučinkovitost dela

— **povratnih informacij praviloma ni bilo**.

Da bi rubriko vendarle obdržali, smo kdaj pa kdaj poskusili z bolj-šo, tematsko obliko (Npr.: Koliko kje za vrtec). Takšne oblike ostajajo tudi zdaj, vendar jih največkrat ne objavljamo pod rubričnim naslovom, ampak posebej (npr. Janko Dežman, Korakanje na mestu v tretjem mandatu, IF, 1. št., 1987).

Zelo delegatsko živahen je bil spet letošnji marec, in po daljšem času je bilo, računajoč na rubriko, zanimivo prelistati zapisnike naših konferenc delegacij.

Ugotoviti se je dalo, da so bile vse seje v marcu sklepe, poprečno 53-odstotno, kar je poprečno tudi na obdobja. Pri drugih dveh točkah dnevnega reda, ki je na vseh konferencah enak (Uskladitev pripomb in stališč delegacij na gradivo za skupščino in Delegiranje delegatov za sejo skupščine) ni bilo opaziti nič posebnega, pač pa so bila zanimiva vprašanja in pobude iz zadnje točke. Sicer pobude niso bile nove, nasprotno, že zelo dolgo jih delegati izpostavljajo, namreč: število delegatov in delegacij je treba spraviti v neke razumne meje, zdaj je sistem preširok, interesa za delo v njem pa ni (vzroke za to poznamo), bile pa so množične.

Tako je vprašanje samo še, kdaj naj bi bile uresničene. Odgovora nanj ni moglo dati niti usposabljanje vodij delegacij, ki je bilo v Železarni Ravne v začetku aprila. Njegov namen je bil samo naslednji: seznaniti vodje z glavnimi gospodarskimi in družbenimi usmeritvami v letu 1987 in jih usposobiti za učinkovito delo z delegacijami (ki pa so praviloma nesklepčne). Prav zato, ker o novostih v delegatskem sistemu niso kaj dosti slišali, predavanja mnogim slušateljem niso izpolnila pričakovanj.

H. M.

Postati moramo inovacijska družba

S posvetovanja o inovativni dejavnosti v koroški krajini

V torek, 14. aprila, je bilo v sejni sobi na upravi Železarne Ravne posvetovanje o inovativni dejavnosti v koroški krajini. Bilo je zadnje v vrsti posvetovanj, ki jih je ZKS organizirala v preteklih mesecih po vsej Sloveniji. Z njimi je želela zveza komunistov vzbuditi ali poglobiti inovacijsko miselnost med vodilnimi ljudmi slovenskih delovnih organizacij in v vodstvih družbenopolitičnih organizacij, zato je k sodelovanju pritegnila tudi sindikat.

Kot je povedal Ciril Baškovič, izvršni sekretar CK ZKS, je v sedanjih razmerah dolžnost nas vseh, da z delovnimi sredstvi, ki so nam na razpolago in s katerimi upravljamo, naredimo kar največ in kar najbolje, ter da demokratiziramo upravljanje in politiko. To pa pomeni, da se moramo navzeti vsesplošne inovacijske miselnosti in z njo prepojit vse naše gospodarsko in družbenopolitično življenje.

Da je inovativna miselnost življenjsko pomembna za razvoj in celo za obstoj naše družbe, je poudaril tudi Jože Jan, predsednik SPATUS, ki je svoje besede podkrepil s podatki iz razvitega sveta, kjer inovacijski dejavnosti namenijo precej več pozornosti, kot smo je doslej pri nas. Ta pa tudi bogato vrača, kar kaže podatki, da kar dve tretjini dohodka izhaja iz inovativnosti, le tretjino pa dajejo objekti.

Naš znani izumitelj in borec za uveljavitev inovativne miselnosti je nadalje poudaril, da inovativno gibanje pri nas ni nikakršna novost. Poznali smo ga že v letih po osvoboditvi, za časa Borisa Kidriča, ko so imeli inovatorji enako veljavo kot npr. udarniki.

Pozneje je inovacijska zavest presahnila, v modo je prišlo kupovanje tujih licenc, v zadnjem času pa smo znova spoznali, da si moramo pomagati iz težav z lastnimi rokami in s pametjo. Inovativnost tudi v pravnem smislu ni novost, saj jo utemeljuje naša ustava in Zakon o združenem delu. »Inoviranje je najbolj odgovorna oblika samoupravljanja,« je dejal Jože Jan in nadaljeval, da mora biti »ustvarjalna komponenta sestavni del vsakega dela.«

Vlado Strekelj, predstavnik centrale SDK Slovenije, je povedal, da inovativno dejavnost pri nas spodbujajo tudi predpisi in zakoni, ki ne omejujejo delitve dohodka za inovativne dosežke. Delovne organizacije v Sloveniji imajo zatorej veliko možnosti za organiziranje in spodbujanje inovativne dejavnosti. Nekatere, med njimi tudi Železarna Ravne, so jih že v veliki meri začele izrabljati, mnoge, tudi v koroški krajini, pa še ne.

Inovativna dejavnost je še preveč prepuščena naključju in volji ter iznajdljivosti posameznikov, premalo je organiziranih, usmerjenih inovacij. Ali je slabo razviti inovativni dejavnosti vzrok premajhna materialna spodbuda ali premalo znanja ali nenaklonjenost vodilnih delavcev, je težko reči. Vemo, da je tovrstna osveščenost naši družbi nujno potrebna, zato so tudi posvetovanja, karšeno je bilo aprilsko v Železarni Ravne, dobrodošla. Škoda le, da se ga niso udeležili mnogi tisti, ki jim je bilo v prvi vrsti namenjeno — predstavniki številnih manjših delovnih organizacij koroške krajine.

Mojca Potočnik

ZAKAJ JE REORGANIZACIJA ZUNANJIH TOZDOV NUJNA

Po predlogu boljše organiziranosti Železarn Ravne, o katerem zdaj razpravljamo, je za dislocirane tozde pripravljen nov koncept. Te naše delovne enote naj bi postale samostojnejši subjekti gospodarjenja. Slavko Strmčnik, vodja priprave dela v Armaturah, prosim, povejte, zaradi katerih tozdoških izkušenj je to pametno.

Slavko Strmčnik

»Zaradi oddaljenosti od matične enote imamo zunanji tozdi mnoge dodatne težave, ki naj bi jih reorganizacija odpravila ali vsaj omilila.

V Armaturah se problemi pojavljajo na več področjih. Najprej

v sodelovanju s Komercialo. Zaradi oddaljenosti se zatika pri sprejemanju naročil oz. dostavi obratnih nalogov, pri kalkulacijah, analizah itd. Večkrat ne utegnemo čakati nanje, saj naši programi niso fiksni. Ker se borimo za vsako naročilo posebej, moramo z njim čimprej v proizvodnjo. Od tod potem napake.

Drugo tako področje je razvoj — konstrukcija, ki je v tozdu RPT. Zaradi dislokacije mi ne sodelujemo pri nastajanju izdelka, ampak nanj le naknadno dajemo pripombe. Zagotovo to ni dobro, da dela konstrukter naš izdelek v pisarni na Ravnah, ne da bi vedel, kakšne so možnosti za uresničitev projekta v tozdu. Samo dogovarjanje po telefonu je premalo.

Tretja težava se nam pojavlja zdaj, ko uvajamo računalnik. Vezani smo na železarniškega. Zankrat je pri tem še toliko napak, da bi šlo hitreje, če bi ročno obdelovali tehnično dokumentacijo. Tu si bomo morali nabrati še veliko izkušenj, saj reorganizacija problema ne bo rešila.

Ob teh bistvenih težavah zaradi oddaljenosti pa lahko izpostavimo primer dobrega dela, ko je oddelek pri nas. To je tehnološka priprava z NC-programerji.

Zato je gotovo prav, da dobimo dislocirani tozdi več pristojnosti na operativnem področju in v vseh poslovnih funkcijah. Napake, ki zdaj nastajajo zaradi oddaljenosti, nas namreč drago stanejo.

H. M.

Potem v ozadju skriti opazujejo, kaj se dogaja in se čutijo junake, uživajo v svojem dejanju in v zmedu, ki navadno nastane. Mislim, da so to le posamezniki, ne skupine.

Drugi pa so tisti, ki hočejo z napisi izražati nezadovoljstvo. Kaj ga jim povroči, je seveda vprašanje: lahko nova cena, lahko splošna kriza, lahko neugleden komunist itd. Gre pač za nezadovoljstvo, ki ga lahko nekdo (na tak način) izraža z dvema namenoma oz. želenima učinkoma. Najprej z iskrenim namenom, da bi se položaj izboljšal. Toda — če je tako, je pot z napisi napačno izbrana. Za to so sestanki, forumi, skratka druge možnosti, čeprav je tudi res, da ljudje v splošno veljavne poti večkrat ne zaupajo več. Najbrž zato, kar se prek njih reši vse premalo problemov ali pa se ne rešijo tako, da bi bilo ljudem všeč.

Da pa bi delavci nezadovoljstvo izražali z drugim namenom, kot sovražna propaganda, torej z namenom izpodkopavati naš družbeni sistem, ne verjamem. Čeprav — ob sprejemu na delo ljudi ne verificiramo politično — in čisto izključeno tudi takšno razmišljanje ne more biti.«

H. M.

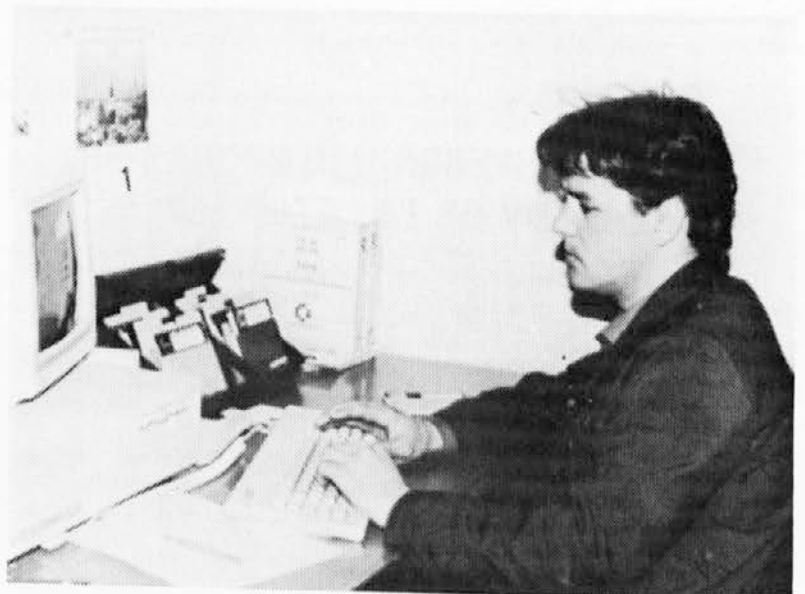
JE RES — NI RES

Toni Pogorevčnik, vi kot programer modulov v službi APP gotovo lahko zanikate ali potrdite naslednje iz našega računalništva:

— je res, da se večina ljudi, ki naj bi delala s t. i. osebnimi računalniki (poleg dveh centralnih in mnogo nanju vezanih terminalov jih je v železarni okrog 50) spozna nanje kot »pes na citre«

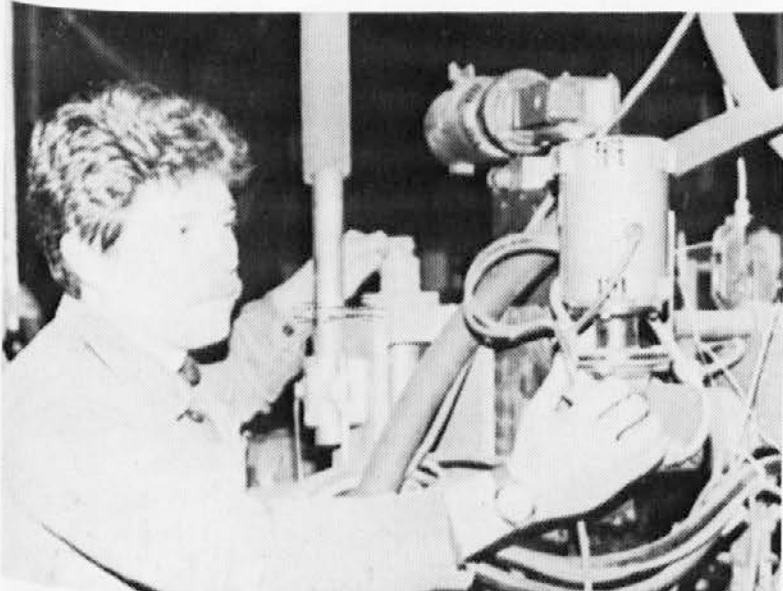
— je mogoče reči, da ni podatkov, ker jih je računalnik zamešal?

»Tisti, ki mislijo, da se ljudje, ki sedijo za računalniki, nanje ne spoznajo, ne vejo, da učenje za delo z njimi zahteva čas, ogromno vaje. Treba se je naučiti iskati in obdelovati podatke, brskati po njih. To seveda pomeni veliko tipkati po tastaturi in mogoče zato občutek, da se človek na stvar ne spozna.

Toni Pogorevčnik

ZABAVA ALI IZRAŽANJE NEZADOVOLJSTVA

Branko Napečnik

Eno so prebodena srca na stranišnih zidovih, drugo žaljivi napisi po zidovih železarn. Skupno obojemu so zidovi, kreda, javnost prostora in brezimenost, različna pa vzrok in želeni učinek. Kakšna po vašem, Branko Napečnik, montažer v tozdu TSD?

»O vzrokih in učinkih čekarjev po stranišnih zidovih ne bi posebej razpravljaj, saj vemo, kakšni so. Lahko pa povem, kaj mislim o žaljivih napisih, čeprav za zadnje v železarni nisem slišal.

Po mojem pišejo ljudje po stenah zato, da izražajo nezadovoljstvo ali pa kar tako, za zabavo, iz objestnosti, torej brez pravega razloga.

Res se je v zadnjem času v železarni pojavilo veliko računalnikov PC, za nekatere službe po naših planih, seveda pa tudi nismo preprečevali nabav, če je tozdi pokazal interes zanje in če je imel sredstva.

Naša naloga zdaj je, da ljudi za delo z računalnikom čim bolj usposobimo. V ta namen prirejamo tečaje, na katerih dobijo slušatelji le »šoferski izpit«: osnovne informacije o računalništvu in osnovo o programih. Vse seznanimo s t. i. »dbase« programom, ki je najbolj razširjen program za obdelavo podatkov in za delo z njimi, hkrati pa tudi osnovni programski jezik. Poleg teh, če tako rečem, kupljenih programov pa so v železarni potrebe tudi po domačih aplikacijskih (v »dbaseu« za izračunavanje podatkov, večje obdelave, izpisovanje v tabele itd.). Te delamo mi, vendar v sodelovanju s tistimi, ki program potrebuje, da pove, kakšnega. Takšno delo, torej prenašanje potreb v programski jezik, je po tečaju individualno za konkretnim računalnikom. Kako uspešno je, je odvisno od človeka, ki se uči. Na splošno lahko rečem, da sem z rezultati inštruiranja zadovoljen, seveda pa mojstre delajo samo vaje oz. redna uporaba. Zaključim lahko, da je — ne glede na občutek nekaterih — računalniško opismenjevanje v železarni uspešno in da je zanimanje zanj zelo veliko.

Pa še o računalniških napakah. — Seveda so možne, čeprav velja, da je računalnik nezmisljiv. Vendar so možne samo, če program ni v redu ali pa so podatki napačno vneseni. Temu pa se reče človeški faktor.«

Helena Merkač

Mitja Šipek je prejel Kidričevo nagrado

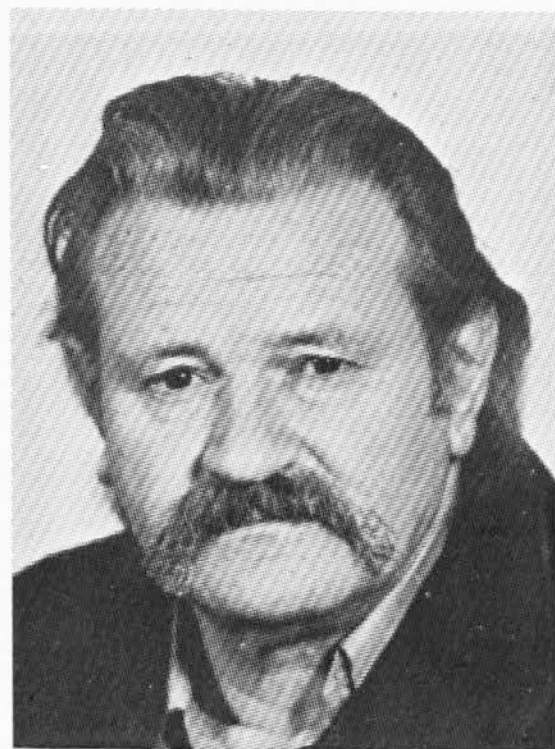
11. aprila 1987 je Mitja Šipek v Ljubljani prejel Kidričevo nagrado za življenjsko delo na področju kontrole materialov.

Kot mlad inženir je začel svoje delo na področju kontrole kakovosti in mu ostal zvest do danes. Odločilno je pripomogel k temu, da si je Železarna Ravne k svojemu strateškemu razvoju kot vodilo poleg znanja postavila še kakovost.

Ob vodenju področja kvalitete kot celote je bilo njegovo glavno torišče dela kontrola brez porušitve. Pri kontroli z ultrazvokom v praksi je v Jugoslaviji pionir in jo je pri nas uvedel kot stalen način zagotavljanja kakovosti kovanega in valjanega jekla. Pri tem tudi druga področja niso izostala: izotopi pri jekleni litini, rentgen pri različnih jeklenih izdelkih, električne in magnetne metode za površinske napake.

Ni ostal samo uporabnik teh novih kontrolnih metod, sam je ustvarjalno raziskoval in razvijal predvsem področje ultrazvoka. Uvedel je lastne uporabne metode, domače materiale in opremo. Vrsta člankov v domačem in tujem tisku priča o raziskovalno-razvojni dejavnosti in uvedbi izdelkov v praksi. Sodelovanje z domačimi in tujimi strokovnjaki pri delu, na posvetovanjih in kongresih doma in v svetu mu je utrdilo sloves priznanega strokovnjaka.

Poseben poudarek gre njegovemu deležu na področju kontrolnih metod brez porušitve. Več stotin strokovnjakov iz železarstva, barvne metalurgije in kovinske predelave se je udeležilo njegovih tečajev in veliko dobrih na tem področju je iz njegove šole.

Mitja Šipek

Svojo pisano in govorno besedo je s smislom za lep jezik zastavljal za razumevanje in širjenje kvalitete v proizvodnji. Pri tem ne gre pozabiti, da mu teče domača strokovna beseda v enostavni, razumljivi obliki in z nekaterimi novimi izrazi je prispeval svoj delež v zakladnico slovenskega jezika.

Čestitamo!

DOBITNIKI SREBRNIH IN BRONASTIH ZNAKOV OF ZA LETO 1987

24. aprila so v Narodnem domu v Mežici na občinski proslavi ob dnevu OF in prazniku dela podelili

SREBRNE ZNAKE OF

naslednjim družbenopolitičnim delavcem:

Alojzu Germu iz Črne, Leopoldu Golobinku iz Mežice, Štefanu Zamudi s Prevalj, Zofiji Volčanšek in Ivanu Žunku z Raven, Jožici Jamer iz Kotelj in Pihalnemu orkestru ravenskih železarjev.

BRONASTE ZNAKE OF

so po KK SZDL v občini prejeli:

ČRNA: Marjan Žagar, Slavko Plesec, Adolf Kunc, Oto Križanovski, Franc Časl, Ivan Petre, Marija Kogelnik, Štefan Golob, Aleš Moličnik, Terezija Osojnik.

ŽERJAV: Ana Mokina, Krajevna organizacija Rdečega križa Žerjav.

MEŽICA: Filip Kerštbauer, Marija Lednik, Marija Mauko, Jože Napotnik, Slavko Maličnik, Stanko Praznik, Herman Štirn, Franc Sušec, Avgust Sveršina, Anica Ulcej, Ivan Vinkl, Turistično društvo Mežica

HOLMEC: Športno društvo Partizan

LEŠE: Dušan Posedi, Marija Komar, Matilda Kuhar, Alojz Božič

TRG-PREVALJE: Lambert Kotnik — Fanika, Marija Kavtičnik, Jože Golob

POLJE-PREVALJE: Metka Pečnik, Rudi Košuta, Janez Doki, Franc Pavše, Marjana Stopar, Ožbej Petrič.

DOBJA VAS: Marica Kolmančič, Marica Piko, Štefan Robač, Franc Pudgar

ČEČOVJE: Urška Gostenčnik, Božo Cimerman, Mira Delalut, Urška Komar, Alojz Fink

TRG-RAVNE: Jože Oder, Agata Kragelnik, Ivica Slatinšek, Jože Zlof, Industrijsko gasilsko društvo Železarne Ravne, Vaški odbor Dobrije

JAVORNIK-ŠANCE: Albin Kaker, Mojca Krevh, Mirko Okrogelnik, Fahrudin Handanović, Zdravko Fajmut, Ivan Leitinger

KOTLJE: Dušan Kačič, Bojan Kotnik, Urška Zdovc, Franc Merkač, Vinko Lesjak

STROJNSKA REKA: Valentin Šapek, Jože Paradiž, Edvard Pečolar.

(Vir: poročilo OK SZDL Ravne)

V ANALITSKEM LABORATORIJU

Kemijski laboratorij Železarne Ravne je opremljen z najsodobnejšimi spektroskopskimi napravami. Vendar tovrstne analize ne zadostajo vedno, treba jih je preverjati s klasičnimi analiznimi postopki. To je tudi delovna naloga kemijskih tehničark Danice Cvilak in Mirjan Čebulj, delavk v analitskem laboratoriju.

M. P.

Zaslužni delavci v letu 1987

JOŽE GOLOB, TOZD VALJARNA

V železarni je začel delati leta 1956 v kalilnici kot KV kovač. Ob delu je napredoval. Zdaj je v tozdu Valjarna delovodja toplotne obdelave. Vsa leta je s svojim delom vzor dobrega delavca in uspešnega delovodje. V tozdu in delovni organizaciji je opravljal tudi pomembne samoupravne in politične naloge.

IVAN HOJNIK, TOZD ORODJARNA

V železarni se je zaposlil leta 1955 kot KV ključavničar. Sedaj je delovodja v tozdu Orodjarna. S svojim discipliniranim in dobrim delom ter obnašanjem ugodno vpliva na odnose v delovnem okolju. Zavzema se za uporabo zaščitnih sredstev in za varčevanje na vseh področjih. Aktivno je vključen tudi v samoupravno življenje.

EDO JAVORNIK, DELOVNA SKUPNOST POSEBNA FINANČNA SLUŽBA

V železarni se je zaposlil kot diplomirani ekonomist l. 1965. Delal je v obratnem knjigovodstvu, pri študiju dela, posebej pa se je posvetil razvoju AOP. Bil je direktor finančno-računovskega sektorja, zdaj pa je že tretji mandat ravnatelj Delovne skupnosti PFS, ki jo vodi strokovno zelo uspešno. Njegove odločitve o plasmanu prostih finančnih sredstev so pomembno vplivale na lanski ugodni poslovni rezultat delovne organizacije.

DRAGO KERBEV, DELOVNA SKUPNOST ZA GOSPODARJENJE

V železarni se je zaposlil leta 1976 v AOP kot diplomirani ekonomist. Vsa leta je veliko prispeval k razvoju AOP, ki je zdaj na zelo visoki stopnji. Je vodja obdelave v AOP, aktivno pa je deloval tudi v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah in opravljal razne funkcije.

SLAVKO KOBAL, TOZD ENERGIJA

V železarni se je zaposlil leta 1957 kot KV ključavničar. Ob delu se je izobraževal in napredoval. Zdaj je delovodja za tehnične pline in vodo v tozdu Energija. Svoje delo je vedno opravljal uspešno, kar dokazuje tudi njegovo strokovno napredovanje. Prav tako je deloval v sindikatu in drugih družbenopolitičnih organizacijah.

MARJAN LOČIČNIK, TOZD KOVINARSTVO

V tozdu Kovinarstvo je najprej opravljal dela na področju orodjarstva in v tehnologiji, zdaj je samostojen konstruktor novih izdelkov. S svojim delom je pripomogel k izboljšanju kvalitete nekaterih izdelkov, k povečanju produktivnosti in k razvoju novih izdelkov. Z delovno zagnanostjo dobro vpliva na sodelavce. Dejaven je tudi na družbenopolitičnem in samoupravnem področju.

IVAN MIKLAVC, TOZD KOVAČNICA

V železarni se je zaposlil leta 1955 kot KV kovač v kladivarni. Zdaj je voznik manipulatorja. Vsa leta je rasel z manipulatorjem in stiskalnico. Sodelavci ga cenijo kot dobrega in zanesljivega delavca in človeka. S svojim delom in vedenjem vpliva na dobre odnose v delovnem okolju.

ŠTEFAN POLANER, TOZD VZMETARNA

V železarni se je zaposlil leta 1958 kot pomožni delavec v gradbenem oddelku, od leta 1963 pa je v Vzmetarni strojni ravnalec vzmeti. V delovnem okolju ga ocenjujejo kot pridnega in vestnega delavca. Njegova delovna uspešnost je visoka, primerno pa je aktiven tudi na samoupravnem področju.

PETER REBERNIK, TOZD KOMERCIALA

V železarni se je zaposlil leta 1963 v topilnici kot NK delavec. Od leta 1965 dela v špediciji v tozdu Komerciala. Težko delo razkladalca vagonov in tovornjakov opravlja že 22 let izredno vestno. Kot priden in discipliniran delavec dobro vpliva na sodelavce ter jih spodbuja k dobremu in vestnemu delu.

IVAN SLANIČ, TOZD JEKLOVLEK

V železarni se je zaposlil leta 1971 kot NK delavec pri termični obdelavi. Zdaj je v Jeklovleku luščilec za najzahtevnejša dela. Njegovo prizadevno delo je lahko mnogim za vzor. Poleg pridnosti ga odlikuje pravilen odnos do družbene lastnine. Opravljal je številne funkcije v sindikatu in samoupravnih organih, pa tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah.

Naše delo v marcu

Marca smo zaradi izpada težke proge v Valjarni dosegli predvideni plan skupne proizvodnje le 68,8 odst., v kumulativni 86,9 odst. Za nekaj nad 13.000 t prodanih izdelkov smo iztržili skupno 12,38 milijarde din, od tega na domačem trgu 10.656 t po povprečni ceni 961,89 din/kg, kar znaša skupaj prek 10,26 milijarde din. Izvozili smo 2.319 t naših izdelkov po povprečni ceni 913,78 din/kg ter tako dosegli 2,12 milijarde din fakturirane realizacije.

ZNAČILNOSTI PROIZVODNJE

V Jeklarni plan proizvodnje ni bil dosežen predvsem zaradi mironjanja težke proge v Valjarni. Ker Valjarna v marcu ni prevzela nobenega ingota, v Jeklarni tudi niso mogli normalno delati, tako da so se v tem času zvrstili remontni na 25 t in obeh 40 t električnih pečeh. Zaradi ohlajanja valjarskih ingotov in drugih okvar — žerjavi, stroji za izpraznjevanje itd. tudi za Kovačnico ni bilo mogoče proizvajati ustreznih formatov in asortimenta.

Ob ugodnem asortimentu so v Jeklolivarni dosegli predvideni plan 96,1 odst. Bilo je sicer nekaj zastojev, ki pa niso bistveno vplivali na redno proizvodnjo, razen v livarni težkih ulitkov, kjer investicijska izgradnja še ni zaključena. Še naprej pa ostajajo največji problem nizke prodajne cene nekaterih izdelkov.

Zaradi požara na blumingu je bilo delo v Valjarni v vseh oddelkih moteno. Osnovna skrb je bila, da so organizirali delo v ostalih oddelkih, tako da je potekalo čim bolj nemoteno. Gredic je bilo na zalogi za približno tri tedne, ostalo so krpali z dobavami iz Zenice. Zaradi manjšega odvzema vložka so nekaj dni delali samo na lahki prog. Ob pogostih menjavah in prilagajanju programov je bilo največ zastojev prav zato. Adjustaža profilov je delala dobro, saj so sproti odpremljali vse izvaljane izdelke.

Za delo ugoden mesec je bil v Kovačnici dokaj uspešen, saj je bila predvidena proizvodnja presežena za 7,2 odst. Če bi bila kvaliteta vložka boljša, bi lahko bil mesec rekorden. Dostava ingotov iz Jeklarnje je potekala zadovoljivo, občasno je sicer prihajalo do časovnih zamikov, kar pa v proizvodnji ni povzročilo prevelikih težav. Težave so bile zaradi pomanjkanja vložka iz Valjarne.

V Jeklovleku so operativni plan sicer dosegli, vendar za dvanajstino letnega plana zaostali 22,1 odst. Težave so bile pri vlečnih strojih, kjer je prišlo zaradi okvar do daljših zastojev.

Od mehansko predelovalnih tozdov so plan presegli Stroj in deli za 23,7 odst., Industrijski noži 1,6 odst., Pnevmatični stroji 6,3 odst., TRO 60,8 odst., Kovinarstvo 32,9 odst., Bratstvo 15,6 odst. in Monter 21,9 odst. Za planom pa so zaostali Orodjarna 4,1 odst., Vzmetarna 8,0 odst. in Armature 27,2 odst.

Delo v tozdih je potekalo dokaj umirjeno, naročil je primanjko-

lo v Armaturah, in to predvsem za izvoz. V TRO problem termične obdelave še zmeraj ni rešen.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Načrtovano prodajo je med metalurškimi tozdi dosegla le Kovačnica. Bolj uspešni so bili tozdi mehanske obdelave, ki so razen Orodjarne, Vzmetarne in Armatur plan presegli.

Tako pesti Jeklolivarno neprimeren asortiment in predvsem pomanjkanje naročil za težje ulitke. V Valjarni so bili kljub izpadu težke proge rezultati zadovoljivi, prav tako tudi v Kovačnici, kjer pa bo treba nekaj storiti za spremembo kvalitete asortimenta jekla. V Jeklovleku manjka naročil za vlečeno jeklo. Naročila za mehansko predelovalne tozde so zadovoljiva, seveda pestijo posamezne tozde različne druge težave, specifične za posamezen tozd.

IZVOZ

V marcu smo izvozili 2.380 t izdelkov v vrednosti 3.854 tisoč \$, od tega prek 2.053 tisoč \$ na konvertibilno tržišče.

Operativni načrt na konvertibilnem tržišču so presegli Jeklolivarna, Stroj in deli, Ind. noži, Pnevmatični stroji, TRO in Armature.

Izredno visoka je bila v tem mesecu realizacija mehanskih proizvodov na klirinško področje. Z izvozom stiskalnic, valjev in industrijskih nožev v ZSSR smo klirinški izvoz presegli za 43 odstotkov, kumulativni izvoz v I. kvartalu 1987 je bil dosežen 96 odst. na konvertibilno in 100 odst. na klirinško področje.

UVOZ

Zaradi bistvene spremembe v zunanjetrgovinskem poslovanju Železarne Ravne v letu 1987, ko je iz aktivnega izvoznika padla v pasivnega z vsemi negativnimi posledicami, tudi v marcu nismo imeli možnosti prijavljati in realizirati direktnega uvoza. Posledica je, da je v marcu ves uvoz potekal le po kooperacijskih in kompenzacijskih poslih ter delno po maloprodajnem prometu. Da pa smo zagotovili nemoteno proizvodnjo, smo tudi po kooperacijskih pogodbah uvozili več kot izvozili.

Za rezervne in nadomestne dele ter za investicijsko vzdrževanje iz leta 1986 ter delno v začetku leta 1987 imamo še neizvršenih plačilnih nalogov v banki za prek 950 tisoč \$. Ker je našim zunanjetrgovinskim partnerjem dobro poznan jugoslovanski problem nelikvidnosti, nam niso pripravljeni pomagati, delno pa imajo tudi prepoved odpremljanja blaga brez zagotovitve plačila.

IZKORISTEK DELOVNEGA ČASA

V marcu je znašal izkoristek delovnega časa 85,79 odst., odsotnosti 14,21 odst. Odsotnosti so bile razdeljene takole:

— letni dopust	4,15 %
— izredno plačani dopust	1,64 %
— službena potovanja	0,43 %
— bolezn	6,65 %
— druge plačane odsotnosti	1,25 %
— neplačane odsotnosti	0,09 %
— ure v podaljšanem delovnem času	3,17 %

NABAVA

Zaradi visokih zalog starega železa smo v marcu skoraj v celoti ustavili dohod. Zaradi poslovnih ukrepov bomo zaloge zmanjševali tudi v aprilu. S tem so prišli dobavitelji starega železa v težak položaj. Zaradi težav v Valjarni in generalnega remonta v Jeklarni smo do nadaljnjega zmanjšali oz. ustavili tudi dobave ferolegur in nemetalnih dodatkov.

Oskrba s pomožnimi materiali je bila kljub nekaterim težavam zadovoljiva. Primanjkovalo je solne kisline, nekaterih orodij nestandardne izvedbe in instalacijskega materiala iz uvoza.

Varno delo izboljšuje našo življenjsko raven

***

Ne odstranjuj zaščitnih naprav

***

Upoštevaj svarila o kajenju

***

Prehodi naj bodo prosti

***

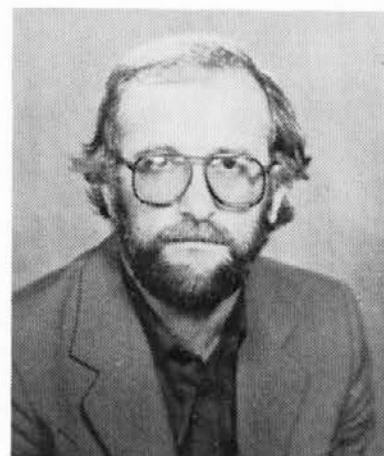
Tudi najmanjša okvara na stroju lahko povzroči telesno poškodbo

TOZD	ODSTOTEK DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ \$		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir	marec	zbir
JEKLARNA	85,3	94,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JEKLOLIVARNA	96,1	86,4	90,3	82,5	81,2	70,7	154,7	155,3	127,0	118,8	76,0	65,2
VALJARNA	38,6	77,2	94,9	110,9	90,4	92,5	91,1	90,9	73,1	67,8	94,6	98,5
KOVAČNICA	107,2	103,8	110,8	102,6	110,0	85,0	16,1	56,3	13,8	40,0	124,2	91,5
JEKLOVLEK	77,9	71,8	74,7	70,5	65,1	63,7	52,9	66,5	42,8	48,9	69,1	66,3
TEŽKI STROJNI DELI	88,7	84,1	77,9	101,4	58,1	56,1	-	-	-	-	58,9	56,5
ORODJARNA	95,9	83,4	96,8	78,2	105,6	71,3	-	-	-	-	108,2	73,1
STROJI IN DELI	123,7	93,0	121,5	90,4	103,4	77,4	143,4	116,4	129,3	89,0	96,1	74,1
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	102,9	92,0	158,5	88,5	131,3	80,4	228,0	97,6	177,2	76,6	97,2	83,3
- GREDECE	99,2	119,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	101,6	104,9	158,7	93,0	131,0	81,7	228,1	102,6	177,3	78,5	96,9	84,0
PNEVMATIČNI STROJI	106,3	100,2	108,7	99,8	98,9	89,2	104,2	49,1	89,0	40,7	99,3	91,1
VZMETARNA	92,0	90,4	93,3	90,6	83,9	80,5	860,0	517,5	692,4	397,5	70,1	73,4
TRO	160,8	122,0	111,0	111,3	108,7	93,4	195,5	138,8	154,1	104,2	98,9	91,0
KOVINARSTVO	132,9	95,8	145,3	101,8	121,3	75,8	54,5	18,2	42,5	14,2	123,9	77,8
ARMATURE	72,8	73,4	91,6	95,6	88,8	68,4	58,7	68,5	48,9	49,2	131,2	88,9
BRATSTVO - PILE	115,6	107,1	185,0	147,4	112,7	93,7	-	-	-	-	112,7	93,7
MONTER	121,9	84,4	132,9	92,0	103,8	73,0	407,9	160,3	292,3	112,9	78,8	67,7
KALILNICA	-	-	-	-	143,7	112,4	-	-	-	-	143,7	112,4
STORITVE DRUGIH TOZDJS	-	-	-	-	101,2	65,8	-	-	-	-	101,2	65,9
DELOVNA ORGANIZACIJA	68,8	86,9	98,7	100,6	93,0	79,0	122,6	99,0	100,2	74,2	91,7	79,9

Kako bolje in hitreje naprej

AKTUALEN POGOVOR Z DR. DUŠANOM VODEBOM, RAVNATELJEM TOZDA PII

Dr. Dušan Vodeb

»Priznati moram, da se z nobenim pravim veseljem ne lotevam svojega dela, kadar je z vašega področja. Zato ne, ker mi vedno vzame ogromno časa in ker zaradi vas spravljam ljudi v zadrego. Naj povem, zakaj: navadno se v tozdu z novostjo pohvalijo že, ko se o njej začne govoriti; takrat napovejo tudi, kdaj bo končana; ko rok pride, se pozanimam, če je že, da bi lahko o njej pisala; ni, vprašaj čez mesec dni — vprašam — ni — še čez mesec — ni, itd. — tako dolgo, da se me v tozdu naveličajo in rečejo: vprašaj vendar PII, oni so odgovorni. — Za posamezne projekte potem že nekako razčistimo, za splošen odgovor na vprašanje, zakaj se pri investicijah tako rado zavleče, pa za izhodišče najinega pogovora prosim vas.«

»Navadno pogrešimo že na začetku, smola pa je, da se napake seštevajo. Naša osnovna napaka je, da hočemo investicijo posiliti po tehnološki plati. Improviziramo, ker izhajamo iz denarja, ki ga imamo na voljo, ne iz potrebe. Tako je že izhodišče okrnjeno. Zvestno se nekaterim stvarim odpravimo že na začetku, navadno kompleksnim montažam. Kupimo samo opremo, povezovanje naprav v tehnološko celoto pa prepustimo kar domačim izvajalcem. Tako izvajalec ni samo eden, ampak jih je kup in to navadno sproži težave, ki povzročajo zamujanje rokov.«

»Pa so tozdi, ki se jih neka investicija tiče, s tem kršenjem, ki pravite, da je zavestno, seznanjeni?«

»Seveda. Odločitve o investicijah sprejemamo vedno skupaj. Takrat tozdi navadno popustijo, samo da je naložba odobrena, težave se začne potem. Zmogli bi si oz. pridobitve investicije namreč vračunajo v plan proizvodnje že za obdobje takoj po prvem roku. Če so zakasnitve, je nejevolja tu, saj je v ospredju plan.«

»Govorite, kot da je takšna šola, čeprav zaradi ponavljanja zelo draga, samoumevna in neizbežna.«

»Je, kajti ne smemo pozabiti na drugi moment, pomemben pri investicijah, namreč, da živimo v Jugoslaviji. Takole je: ker za uvoženo investicijsko opremo zelo težko dobiš dovoljenje, jo kupujemo doma, kar pa je 100-odstotno dražje in 100-odstotno zamujeno. Idealno bi bilo trgovati s tujino, a kaj, ko dobiš uvozno dovoljenje le za najvitalnejše dele, drugače pa ne. Tudi sozid je pri tem nemočen. Edina pot je kooperacija.«

»Denar in zakonodaja vam pometakem najbolj vezeta roke za boljše delo. Pa kljub temu: bi se v železarni ali v vašem tozdu še dalo kaj ukreniti, da bi investicije vendarle končevali v rokih in da bi dajale, kar od njih pričakujemo?«

»Mislim, da so edina naša notranja rezerva kadri. Če bi bila brigada delavcev tozda PII večja, bi delo najbrž lahko teklo hitreje. Večji problem kot pri nas pa je s kadri po tozdi. Na novih napravah delajo namreč neustrezni ljudje. Strahotna sredstva dajemo v upravljanje začetnikom namesto inženirskemu kadru. Dokler je tako, ni nič čudnega, da investicije po poskusnem delovanju obstanejo. Tak primer je recimo v težki livarni, ki je jabolko spora med Jeklolivarno in nami. Prototip enake naprave imajo v Nišu, pa dobro dela.«

»Ko že govoriva o posameznih investicijah — ena najbolj očitnih zgrešenih je čistilna naprava v novi Jeklarni. Je upanje, da bi kdaj v redu delala?«

»Ta naprava je tipični primer našega napačnega obnašanja. Že ob nakupu smo vedeli, da vsa le 60 % prahu. Ob rednem vzdrževanju ga še nekako požira, drugače ne. Vendar pa jo zdaj intenzivno izpopolnjujemo.«

»Če nadaljujeva z ekologijo, iz kakšnih usmeritev izhajajo vaše prihodnje naloge: graditi čim več sanacijskih naprav ali uvesti pro-

izvodnjo, ki takih naprav sploh ne bo potrebovala?«

»Naše osnovno izhodišče je prestrukturiranje gospodarstva. Vendar ga razumemo drugače kot z 'zeleno knjigo', ki kriči, da je treba metalurgijo ukiniti. To seveda ne gre. Naša usmeritev je, da izpopolnimo tehnologije, ki jih že imamo, uvedemo čistejša tehnološka procesa, izboljšamo kvaliteto, izdelujemo specialne zlitine z veliko večjimi vrednostmi od zdajšnjih itd. (Projekti, s katerimi naj bi začeli dosegati, so navedeni v okviru.) Gre torej za novo vrednost, za novo pojmovanje, za prestrukturiranje tudi pri investicijah.«

»Pa se zna zaradi kvalitete, na katero bo tuji trg zagotovo prežal (že zdaj v železarni več izvažata metalurgija kot predelava), naša parola čim več končnih izdelkov in čim manj metalurgije, spremeniti?«

»Ne, ostane. Razmerje naj bi bilo 20 % metalurgije in 80 % finalizacije. Da ga bomo dosegli, pa se bomo morali prestrukturiranja resno lotiti. Vzeti ga bomo morali kot celoto, ga nato razdeliti

po pomembnosti in seveda tako tudi financirati.«

»To so obeti za prihodnost. Če se še enkrat vrneva v sedanost, pa je delavski svet železarn v začetku letošnjega leta sklenil, da začnejo delavci v okoljih, kjer so izjemni posebni pogoji dela in kjer se že leta za okolje nič ne spremeni, dobivati dodatek v OD. Kako to komentirate?«

»Gotovo ni prav, da takšne stvari rešujemo z denarjem. To je le izhod v sili, a zaenkrat ne gre drugače popravljati seštevka napak, o katerem sem govoril na začetku. Zato pa toliko bolj potrebujemo prestrukturiranje našega gospodarstva, tudi na področju investicij.«

»Dr. Vodeb, hvala za razgovor.«
Helena Merkač

PERSPEKTIVNI INVESTICIJSKI PROGRAM ŽELEZARNE RAVNE DO LETA 1995 (Predlog plana realizacije glavnih investicij)

PODROČJE	P R O J E K T	VREDNOST V MIO DIN SEDANJA	TERMINSKI PLAN	
JEKLARNA	1. Specialna jeklarna (EPŽ III in VIP+HCC za speci- alne zlitine)	4740807	11653000	1987 - 1988
	2. Rekonstrukcija 7/40 t EOP na sistem UHP z odpraševalnimi napravami	4181000	8355147	1987 - 1988
	3. Rekonstrukcija kisikarne	4661293	9016997	1987 - 1988
	4. Priprava vložka	*2205800	7178690	1988 - 1989
	5. Konti liv BCC v jeklarni II	*6000000	63550000	1990 - 1991
	6. Konti liv HCC v jeklarni I s čistilnico ingotov in konti gredic	*4625000	74925000	1994 - 1995
VALJARNA	7. Kompletna modernizacija valja- rne (kovaško-valjarska linija do toplotne obdelave)	24614935		1988 - 1991
KOVAČNICA	8. Izgradnja adjustaže s primarno toplotno obdelavo	5500000	69300000	1992 - 1993
	9. Postavitev 30 MN stiskalnice	8670000	78030000	1992 - 1993
KALILNICA	10. Izgradnja centralne kalilnice na novi lokaciji	*5000000	27000000	1988 - 1989
JEKLOVLEK	11. Razširitev proizvodnje jeklo- vleka - substitucija vzmetarne	*3800000	20520000	1989
	12. Hladni valji	5677000	22750917	1987 - 1988
FINALIZACIJA	13. Krožna rezila	*5900000	19116000	1987 - 1988
	14. Pilotna proizvodnja	*2345500	7599420	1987 - 1988

* ocenjena vrednost

BESEDA DELAVCEV

Premagati ovire za dobro delo

Kakovost in dobavni roki, to sta pojma, ki ju najpogosteje slišimo v zvezi z izvozom naših izdelkov. V zadnjem času sta vedno večji kamen spotike tudi v prodaji na domačem tržišču, vendar ne sama po sebi, ampak zato, ker ju kot pogoja poslovanja šlabo dosegamo. Konkurenca je vse večja, kupna moč mnogih delovnih organizacij se zmanjšuje, zato kupci nikakor niso pripravljeni več vzeti vsega, ne glede na to, kaj in kdaj jim ponudimo.

Obiskali smo nekaj vodstvenih in proizvodnih delavcev v železarni in jih povprašali, kako delajo, kaj jih pri delu ovira in kaj bi se dalo ali bi bilo treba storiti, da bi naredili več in bolje.

Ludvik Grašič, vodja proizvodnje v Industrijskih nožih:

Z ZMERNIM DELOM DO KAKOVOSTI

»Naša produktivnost ni slabša kot pri Nemcih, tudi oni delajo marsikje na zelo starih strojih. Delajo zmerno in dosegajo dobro kakovost.

Mi hočemo včasih delati hitreje, da bi nadomestili zamujene čase,

to pa se pozna na zunanem videzu izdelkov, kar je pri prodaji zelo pomembno.

Delo je pri nas dokaj enakomerno razporejeno, zastoje imamo največ zaradi okvare strojev. Delavci menijo, da popravila predolgo trajajo, vendar se mi zdi, da to ne drži, posebno pri vnaprej planiranih remontih ne. Drugače je pri večjih nenadnih okvarah delov, za katere ni rezerve. Najprej je treba narisati načrt, nato del izdelati, kar vse vzame precej časa. Manjše okvare hitreje odpravijo električarji, ki imajo organizirano stalno dežurno službo, SGV pa je nima, zato mora stroj tudi za manjša popravila včasih čakati dalj časa, če okvara nastane npr. popoldne.

Orodje za naše delo je dovolj dobro, v zadnjem času nam primanjkuje le nožev za rezkalne glave, kar nam tudi povzroča probleme v proizvodnji.

Franc Miško, delovodja varilcev in montaže konstrukcij v SGV:

ZA SGV JE PREMALO PROSTORA

»V skupini varilcev in ključavničarjev, ki jo vodim, izdelujemo rezervne sklope za agregate, ki jih obnavljamo ali rekonstruiramo v železarni na skrbi pa imamo tudi žičnice in druge objekte, ki jih upravlja železarna.

Ko bi imeli samo redna, vnaprej planirana popravila, z delom ne bi imeli prevelikih težav, ob nepredvidenih strojelomih pa se vsa organizacija dela poruši. Problem je usklajevanje del. Delamo za različne tozde in vsak hoče imeti narejeno takoj. Vsega naenkrat ni mogoče narediti in negodovanje je tu.

Osebnost me najbolj moti prostorska stiska. Ko bi imeli več delovnega prostora, bi lahko delali več stvari hkrati in naša produktivnost bi se povečala. Zdaj pa včasih nimaš kam položiti dela, ki bi ga moral popraviti. Gostujemo v hali Strojev in delov, kjer nas imajo za vrinjence. Tudi zunaj nje nimamo svojega odstavnega prostora. Mislim, da smo tudi vzdrževalci potrebni fabriki in

upravičeni do lastnega delovnega prostora.

Druga težava je pomanjkanje in slaba kakovost materialov, predvsem pločevine in profilov, ki jih dobimo iz Zenice in Skopja. Materiale za livne žerjave, ki mora-

jo biti zanesljivi, vedno prekontroliramo z ultrazvokom, če so sploh uporabni. Kvalitetnejših profilov z Jesenic mi ne dobimo, ker jih baje delajo le za izvoz.

Ivan Filipič, rezkalec v Industrijskih nožih:

NORMALNO JE, ČE SE ŽENEŠ ZA ZASLUŽKOM

»Delo imam stalno. Le včasih se je zgodilo, da material ni bil pravočasno pripravljen. Najbrž v prihodnje takih problemov ne bo več, saj bomo imeli namesto enega, dva lanserja proizvodnje.

Za orodje skrbim sam. Ker ne delam v začetnih fazah obdelave, že dan ali dva vnaprej vem, kakšno delo me čaka, in si lahko ustrezno orodje tudi pravočasno priiskrbim. Drugače je to lahko problem, saj v skladišču ni vedno na razpolago pripravljen orodje. Pomembno je tudi, da je orodje pravilno zbrušeno.

Na tem stroju delam že toliko časa, da mi ni težko dosegati dobre kakovosti. Ježi pa me, da sem kljub dobremu delu daleč pod OP režijskih delavcev. Če bi hotel tako presegati normo, da bi dosegel odstotke, kakršne imajo oni, bi nujno padla kakovost mojega de-

la. Vendar je normalno, da se ženeš za čim večjimi presežki, saj cene v trgovinah nenehno rastejo in potrebuješ zadovoljiv zaslu-

žek. Ko gledaš one, ki dobijo 300.000 din, ti ni vseeno, če jih sam dobiš le 180.000 ali kaj malega več.

Rudi Kotnik, brusilec v oddelku valjev, SiD:

ŽELIM SI ENAKOMERNO RAZPOREJENO DELO

»Pri nas navadno v začetku meseca nimamo veliko dela, ko pa pridejo valji, je treba pritiskniti, da narediš kar največ. Biti moraš

ves čas pri stroju, ker le z ročnim vodenjem lahko pospešiš proces obdelave.

Veliko laže in bolje bi lahko delal, ko bi bilo delo enakomerno

razporejeno, saj kadar se mudi, narediš največ napak, in tedaj zelo rad začne nagajati še stroj. Kljub temu mislim, da naredim pri obdelavi bolj malo napak, več jih nastane pri transportu. Na gladko zbrušnem valju se pozna vsak ris in vsaka odrgnina, tudi od lesa. Na stroju pri finem brušenju lahko nastanejo risi le od zrnc brusilne plošče, ki se primešajo hladilni tekočini. Za čiščenje tekočine sicer imamo filtre, vendar se zelo hitro zamašijo, in kadar se mudi, jih ne utegnemo menjati.

S strojem, na katerem delam, je tudi zelo težko dosegati ozke tolerance, kakršne zahtevajo tuji kupci. Ne morem drugače, kakor da lovim stotinke z občutkom: iz dolgoletnih izkušenj vem, kako morajo iskricice leteti, da posnamem za stotinko materiala.

Jože Skledar, vodja čistilnice v Jeklolivarni:

ZA BOLJŠO KAKOVOST MORA PRISPEVATI VSAK

»S kakovostjo imamo več težav, kot bi bilo treba, ko bi se vsak v proizvodnem procesu držal tehnologije. Za večino izmečka v Jeklolivarni je krivda v materialu. V čistilnici res lahko veliko popravimo, tudi »rešimo« še marsikateri izdelek. Toda vsak dodaten poseg zahteva čas, dodatno energijo, to pa pomeni višjo ceno. Razen tega ljudje negodujejo, ker zaradi tega slabše dosegajo normo.

Zakaj so napake v materialu, je težko reči. Res zadnja leta delamo vse bolj zahtevne izdelke, posebno za namensko proizvodnjo, in tehnologije še mogoče ne obvladamo povsem dobro. Mogoče je kdaj tudi material neustrezen uporabljen. Vsekakor mi ne uporaben ulitek dobimo iz livarne, izmeček pa se registrira v čistilnici. Seveda nekaj izmečka naredimo tudi pri nas.

Ivan Vrhovnik, vodja tehnološke priprave dela v SGV:

IMAMO PREMALO LJUDI

»V naši pripravi dela sprejemamo naročila za vse vrste vzdrževalnih del, od ključavničarskih, kleparskih, tesarskih, zidarstvih in orodno-kovaških. Predvsem pripravljamo dokumentacijo za generalna popravila, nekaj imamo tudi sprotnega vzdrževanja.

Glavni problem pri nas je v tem, da imamo zaposlenih premalo ljudi, in smo pri vseh večjih delih odvisni od zunanjih izvajalcev; največ in najbolj jih potrebujemo za razna čiščenja.

Na kakovost in hitrost del odvisnost od tujih izvajalcev gotovo ne vpliva najbolje. Po eni strani jih ne moremo dobiti vedno takoj, ko bi jih potrebovali, po drugi strani je problem pri zahtevnejših delih, ki jih tuji delavci težje in včasih slabše opravijo, ker ne poznajo naših naprav.

Morali bi narediti analizo in ugotoviti, kaj se bolj splača: stal-

no najemati tuje delavce ali imeti dovolj svojih. Pri tem bi morali

upoštevati različne vidike, od organizacijskega in kakovostnega do ekonomskega.

Pripravila Mojca Potočnik

Razvoj organizacije

Ze nekaj časa teče razprava o predlogih za boljšo organiziranost Železarne Ravne, kot so gradivo poimenovali naši sodelavci iz VEKS Maribor, ko so po dveh letih skupnega dela svoja spoznanja zaokrožili v dopolnitvah in spremembah poslovnih in samoupravnih organiziranosti Železarne Ravne. V predstavljanju želimo poudariti nekaj stvari, ki odstopajo od običajnih pristopov k organizacijskim spremembam.

KATERE SO TE BISTVENE RAZLIKE

— Lotili smo se vsebine poslovnih funkcij in ne števila tozdov; tako so spremembe samoupravne organiziranosti posledica predlaganih novih vsebin posameznih poslovnih funkcij železarne kot celote.

— Predlog je skupno delo zunanjih sodelavcev in delavcev železarne, ki so na posameznih področjih delali skoraj dve leti in tako dokaj poglobljeno spoznali problematiko železarne.

— Odločili smo se, da železarne ne potrebuje neke totalne reorganizacije, ampak samo odpravo »organizacijskih ozkih grl«, torej predlogi zajemajo samo najnujnejše spremembe za boljše delovanje v prihodnjem spremenjenem tržnem okolju.

— Namen sedanjega pristopa je usposobiti železarno za nadaljnje

čim hitrejšo prilagajanje spremembam okolju, ki bo nedvomno potrebno; zato pristop imenujemo razvoj organizacije in ne reorganizacije, ne želimo, da gre za kampanjo, ampak za začetek stalne in kontinuirane akcije, saj je organizacija živ mehanizem, ki se mora stalno prilagajati in odzivati na okolje. Torej se bomo morali navaditi, da organizacijske spremembe ne bodo vsakih 7–10 let, ampak sprotne, kot bo to zahteval naš razvoj in naše okolje.

KJE SO TOREJ OZKA GRLA?

1. Strateško programiranje razvoja kot posebna vsebina in oblika, ki lahko največ prispeva k uspešnosti poslovanja, mora biti organizirano na ustrezen način. Osnovano mora biti na programiranju in planiranju strateških poslovnih enot in njihovih življenjskih ciklov. Torej za razliko od družbenega plana, ki od nas zahteva planiranje razvoja tozdov in delovne organizacije, moramo tu planirati po strateških poslovnih enotah (to so proizvodi na trgu) in predvideti, kako dolgo se bodo obdržali ter kdaj jih bomo morali zamenjati.

V tej organizacijski enoti, ki je strokovna podpora poslovanju, morajo nastati programi razvoja posameznih proizvodnih programov kot naši dokumenti, kot stra-

teška podpora razvojno raziskovalnemu delu. V tej enoti moramo zagotoviti vodenje naših programov in s tem malo razbremeniti poslovodno vodenje prevelike vsakodnevne operative, ki sedaj marsikdaj preprečuje ukvarjanje z načrtovanjem dolgoročnega razvoja. Skozi tako vsebino, ki bi ji dodali še nekaj navigacijskih instrumentov (obračun po programih, obračun po projektih), bi tudi dokazali, da želimo organizirano ohraniti skrb za delovno organizacijo kot celoto in za njen celoten razvoj.

2. Ko nadaljujemo proces organiziranja razvojno raziskovalnega dela in ko predlagamo združitve razvojno raziskovalnega dela v eno organizacijsko enoto, kamor bi priključili tudi lastni inženiring in inženiring tržni nastop, imamo v mislih današnje razdrobljeno stanje in ugotovitev, da naš razvoj ni na dovolj kvalitetni ravni glede na prihodnje zahteve okolja. Smo na taki stopnji razvoja, da že lahko ponudimo tudi nekaj svojega znanja tržišču (kar tudi že počnemo), vendar smo še zmeraj tako organizirani, da nam to povzroča precej težav. Po drugi strani pa nas zopet ni toliko, da bi lahko samo tržili in zavedati se moramo, da prenos znanja zahteva najprej lasten razvoj. Ko želimo oblikovati skupine, ki bi se ukvarjale z neodvisnim razvojem, in skupine, ki bi se ukvarjale z željami kupcev ob posredovanju ponudb, hočemo zapustiti prakso in predpostavko, da je možno kvalitetno združevati vsakodnevno operativno delo in razvojno delo v eni osebi oz. organizacijski enoti. Razumljivo je, da smo sedaj zane-marjali razvoj na račun vsakodnevne urgenc, saj vsi skrbimo, da nam tekoči rezultat ne pade. Moramo doseči tako organiziranost razvoja, da bomo lahko razvili tekmovalno vzdušje znotraj organizacijske enote, ne pa (kot se nam sedaj pogosto dogaja), da ga vzpodbujamo med organizacijskimi enotami.

Skladno s takim konceptom (strateški razvoj in združeno raziskovalno razvojno delo) moramo dvigniti strokovno raven proizvodnih tozdov. Proizvodni tozd mora biti sposoben sprejeti osvojen proizvod in ga sam dalje razvijati, inovirati, ga prilagajati željam kupca, izdelovati delavniško

dokumentacijo, racionalizirati tehnološke poti, skrajševati pripravljalne čase v proizvodnem procesu, skratka, mora prevzeti operativni razvoj. Tej vsebini se torej pridružuje predlog za ustanovitev operativnih konstrukcij in ojačanih tehnoloških priprav dela v proizvodnih tozdih. S tem predlogom pa se tudi zaključuje proces organiziranja razvoja, ki torej poteka na naslednjih ravneh:

— strateški razvoj in razvojni programi — štabna služba PO

— neodvisen razvoj in ponudbeno projektiranje — tozd Raziskave in inženiring

— operativni razvoj — proizvodni tozd.

3. Tržna usmerjenost ni ravno odlika železarne, saj smo mnogo preveč proizvodno orientirani. Konkurenca nas sili v vedno bolj načrtovane in usmerjene tržne aktivnosti. Ne moremo še naprej enačiti marketinga samo z raziskavo tržišča, ampak moramo dati poudarek tudi komuniciranju s tržiščem, predvsem pa razvojnemu marketingu, kar pomeni, da bomo morali več pozornosti nameniti zahtevam trga in na tem razvijati politiko izdelka. Ob klasičnih prodajnih nastopih pa moramo v najkrajšem času biti organizacijsko sposobni izvesti zahtevnejše prodajne posle. Ker je teh v tem trenutku relativno malo, mislimo, da jih moramo organizacijsko postaviti blizu razvoja; saj je zveza razvoj—transfer znanj prek izdelka več kot nujna. Prehod v višji trženjski razred (dohodkovno) ni več količinski, ampak kakovosten.

4. Integralno materialno gospodarjenje je pojem, ki kot povezuje materialnega toka znotraj železarne ni nov. Ob pregledu sodobnih pristopov k racionalizaciji materialnega pretoka smo ugotovili, da moramo enakovredno obravnavati tudi upravljalni vidik materialnega pretoka in proizvodnje. Dogaja se namreč, da posamezni tozdi oblikujejo zaloge materiala in polizdelkov v takšni višini, da so kolikor je mogoče neodvisni od prejšnjih proizvodnih faz, čeprav bi jih lahko upoštevali. Zato menimo, da je nujno razbremeniti proizvodne tozde tistega dela upravljanja materialnega pretoka in proizvodnje, ki povzročajo posledice v drugih tozdih. To pa lahko dosežemo le z upravljanjem

Ročno delo

na ravni železarne kot celote. Z ustanovitvijo novega tozda Integralno materialno gospodarjenje, ki bi združeval centralno pripravo dela, nabavo, notranji transport, skladišča in koordinacijo metalurške proizvodnje, želimo doseči naslednje cilje:

- povečati produktivnost razpoložljivih virov,
- pospešiti materialni pretok od dobaviteljev, skozi proizvodnjo, do kupcev,
- znižati vezavo sredstev, zmanjšati zaloge in doseči tako

zasedbo kapacitet, ki bo optimalna z vidika železarne kot celote.

S predlagano organizacijo želimo zagotoviti že od prve faze (to je od prihoda vprašanja oz. naročila v železarno) čim popolnejšo in enotno skrb nad realizacijo tega, in to od naročanja starega železa naprej.

5. **Enoten razvoj vzdrževanja** je nujen za nadaljnji optimalen in racionalen razvoj te dejavnosti. Sedanje razlike v strokovnosti med obema deloma vzdrževanja niso razlog za nadaljnjo razcep-

Servisno delo v TRO

ljenost, ampak so glavni razlog za združitev obeh delov, saj je treba doseči enakomeren razvoj vzdrževanja kot celote, ki rabi enotno strategijo nadaljnjega razvoja.

6. **Koncept dislociranih tozdov** bo prilagojen izhodišču, da morajo dislocirani tozdi postati samostojnejši in bolj na lasten rezultat navezane organizacijske enote. Same morajo prevzeti odgovornost za vse poslovne funkcije, ki ne posegajo v strateško navezavo na delovno organizacijo. Se naprej bodo ostali enaki sistemi, centralen bo strateški razvoj vitalnih področij, več samostojnosti pa morajo dobiti na inoviranju proizvodnje in skrbi za kvaliteto proizvodnje.

7. **Spremenjena mikroorganizacijska praksa** mora podpreti vsebinske in organizacijske predloge za boljše organiziranje železarne. Menimo, da ne moremo nadaljevati prakse natančne predpisologije, iskanja razlik v pomembnosti posameznih opravil in v nadaljnji individualnosti. Ne potrebujemo individualnih opisov del in nalog, saj jih za najzahtevnejša opravila sploh nismo v stanju napraviti, in ne potrebujemo razvida del in nalog, ki bo podrejen analitični oceni del in nalog. Po tej plati smo postali bolj togi kot zvezna zakonodaja.

Zgraditi moramo komunikacijsko mrežo sodelovanja v posamezne procese povezane organizacijske enote. Tem enotam pa določiti funkcijo, glavna opravila, pristojnosti in rezultat dela, vse mikro predpise, izbiro metod, delitev dela znotraj skupine pa prepustiti delavcem in vodji te skupine. To moramo podpreti z razvidom strokovnosti in znanj za tako enoto in z drugačnim analitičnim vrednotenjem strokovnosti in odgovornosti za opravila, ki so jih zaposleni sposobni opravljati. Pri tem moramo težiti k poenostavitvi in k manjšemu drobnjakarstvu, saj bomo na ta način bolj enakopravno obravnavali vsa delovna področja.

Za zaključek naj navedemo misel, ki jo je v dosedanjih razpravah v železarni Ravne izrekel dr. Kajzer, ko je dejal, da si nehamo domisljati, da smo tako »ekstotični«, da nič, kar je dobrega in v svetu uveljavljenega, pri nas ne velja in ni mogoče uporabiti. Če bomo to filozofijo še naprej razvijali, potem bomo res postali ta-

ko »ekstotični«. Pri tem je seveda jasno, da bomo v razpravi skušali upoštevati vse argumentirane predloge, čeprav je po prvih aktivnostih jasno, da je več drugih pripomb, tistih, ki so bolj osebno — statusno obarvane. Tega principa pa žal resna organizacijska stroka ne more upoštevati.

Brane Žerdoner

POZOR, NE VZNEMIRJAJTE!

Prosim lepo, nimam nič proti, če me vznemiri zalo dekle. Tudi dobiček pri igri na srečo je za koga včasih prijetno vznemirljivo. Prav tako je vznemirljivo pismo, ki ga je prinesel poštar, kar pa je spet odvisno od vsebine. Anonimni pošiljatelj nas bo z nesramno vsebino zelo vznemiril. Upam, da prav zaradi teh anonimnežev tako naglo raste poštna taksa. Naj jim bo. Se bodo že naveličali. — Kako me vznemiri podražitev energije, stanarine, ogrevanja, vodarine, naročnine... Vznemiri me, če nekateri občani govorijo in že vnaprej vedo, kdaj se bo podražilo olje, sladkor, bencin... jaz pa jim ne verjamem.

V trgovini me vznemirja, ko stojim v vrsti pred blagajno. Kdo ve, če medtem, ko se pririnem do blagajne, moj nakup ne bo že dražji. — Ah, kako me vznemirja inflacija! Pa gnojnica v vodovodu. Tako pa nam je ponudijo po tihem, nepričakovano, ko se odločamo za pranje, umivanje, kuhanje... Vsak cirkusant, ki pride v naš kraj, z ozvočenjem po naseljih vabi na prireditev, pa to nikogar ne vznemirja. Ali je primerno prati, umivati se, kuhati v gnojnici? Prosim, ne obveščajte in ne vznemirjajte nas, ko je tako prijetno! Obvestite nas šele čez nekaj ur, da ne bomo preveč vznemirjeni, ko nas tako na hitro mečete iz prijetne kopeli. Koliko časa je potrebno za obvestilo, da prebivalstvo ne bo vznemirjeno zaradi nesnage v življenjsko pomembni tekočini?

Jojmene, s tem pisanjem preveč vznemirjam! Oprostite mi, prosim! Preveč sem vznemirjen.

-j-k

ARMATURE ŽE, VENDAR EKONOMSKO DONOSNEJŠE

Ko je leta 1980 nastal naš tozda na Muti, je bilo svetovno in domače tržišče lačno armatur. Že kmalu pa je začel stiskati začarani krog. Zmanjšan izvoz na vzhodno tržišče (izpad naročil za Sovjetsko zvezo in Bolgarijo) je popolnoma spremenil tudi razmere na domačem trgu. »Armaturašev« je preveč, in zaradi tržnih viškov se je

prodajno službo, da bo laže obvladovala tržišče (načrtovana je z reorganizacijo železarne jeseni letos) in naprej sicer še proizvajali armature, vendar z vključevanjem ekonomsko bolj donosnih programov (z višjo stopnjo obdelave in manj dela) iz procesne opreme (npr. za živilsko, prehransko in farmacevtsko industrijo ter petro-

pojavi močna konkurenca. Grozistične prodajne organizacije sprejemajo material le v konsignaciji, zaloge izdelkov pa potiskajo v delovne organizacije. Naročila so zelo maloserijska, cene nekonkurenčne.

Tako so se Armature znašle med tozdi v železarni, ki so na meji rentabilnosti, in je zanje pripravljen predsanacijski program. Po njem bodo najprej okrepili

kemijo). Dolgoročno pa so za tozda seveda nujni novi programi. Eden izmed njih, ciklo gonilo, je že omenjen.

V Armaturah tako natančno vejo, kaj hočejo. Zaradi zagnanega vodstva in ljudi, kot jih imajo (če ne bo drugih objektivnih ovir), bi se morala temu našemu dislociranemu tozdu vendarle pisati svetlejša prihodnost.

H. M.

mladi fužinar

priloga informativnega fužinarja

Leto XIV

Ravne na Koroškem, 15. maja 1987

Št. 3

Mladi fužinar izhaja kot mesečna priloga Informativnega fužinarja. Uredniški odbor: Marta Vrenčur, Saša Meško, Alojz Lipovnik, Barbara Sušnik in Silvo Jaš, ki odgovarja tudi za vsebino.

Mladim še vedno manjka poguma, vztrajnosti in elana

Nadvse prijetni in pristrčni so klepeti z mladimi, posebej še s takšnimi, ki delajo v mladinskih vrstah že dolgo let, ki so imeli številne ključne funkcije. Eden takšnih je tudi **Milenko Kobal**, simpatični 24-letni mladinec iz Energije. Nismo se namerno odločili za pogovor z njim, temveč smo to storili še zaradi enega vzroka. V navadi je že, da po volitvah, pa čeprav so bile nadomestne, predstavljamo nova vodstva. In če je to še v železarni na nivoju koordinacijskega sveta OO ZSMS pa še predsedniška funkcija povrh, potem smo se odločili kar za pravnjega.

Milenko je predsednik mladih v železarni od marca letošnjega leta in z njim sva se pogovarjala čisto tako brez dlake na jeziku, tako pač, kot mladi znamo. Takšni pogovori imajo potem večjo veljavo, problemov in problemčkov pa tudi uspehov med mladimi ne manjka in nekaj sva jih z Milenom razgrnila.

»Vsako generacijsko obdobje mladih ima svoje značilnosti in posebnosti, v vsakem je nekaj novega, svežega. Kakšno se ti potemtaka zdi novo vodstvo, ima dovolj smelo začrtan program, ki bo kos vsem preprekam, s katerimi se soočajo mladi v železarni?«

»Delo novega predsedstva lahko ocenim kot uspešno vsaj po tistem sodeč, kar je pokazalo v mesecih po volilni konferenci. Velik poudarek se je namreč dal na delo komisij za posamezna področja, vsepo pa menim, da bi se to moralo bolj agresivno odražati v ZSMS. Veliko več angažiranosti in elana morajo pokazati tudi predsedniki OO ZSMS. Veliko je novih, ki imajo premalo izkušenj s področja mladinskega dela, manjka pa jim tudi veliko 'politične pismenosti', to pa je hkrati pogoj za dobro in uspešno delo v mladinski organizaciji. KS OO ZSMS bo v ta namen organiziral številne oblike izobraževanja in usposabljanja, tako da bodo mladinski aktivisti dobili kar največ prepotrebne znanja. Okrog predsedstva KS OO ZSMS naj povem še nekaj. Pripravljamo spremembe, in sicer v tej obliki, da bi se njegovo število skrcilo. Sedaj so ga sestavljali vsi predsedniki OO ZSMS, v novi obliki pa bi bili v njem predstavniki mladih iz metalurgije, mehanskih obratov in spremljajočih dejavnosti ter skupnih služb. Z zmanjšanim številom bi bilo tudi manj problemov in težav z zagotavljanjem sklepčnosti. Predsedniki komisij pa bi na sejah koordinacijskega sveta sodelovali pač takrat, kadar bi se obravnavalo tisto področje, za katerega so zadolženi. Upam, da se bo ta novost kmalu uvedla ter da jo bodo sprejele in potrdile vse OO ZSMS v železarni. Seveda pa tudi problema s prenosom povratnih informacij ne bi smelo biti.«

»V tem času je silno aktualna in zanimiva pa tudi vroča tema okrog zvezne štafete mladosti, pa zaključne prireditve ob mesecu mladosti v Beogradu in še bi lahko naštevali. Kako so mladi v železarni sprejemali in spremljali ves ta kaos različnih mnenj in tudi informacij?«

»Na številnih sejah KS OO ZSMS smo se pogovarjali o konceptih in vseh možnih vari-

antah okrog odhoda štafete, pa slovesnosti v Beogradu, bili smo tudi seznanjeni s scenarijem. Vendar pa moram poudariti, da so mladi v železarni zdravo in razumsko razmišljali, da se jim je vse skupaj zdelo kot otroška igra, v kateri nastopajo predvsem republiške konference in organi ZSMS, mladi delavec ob peči ali strožnici pa tako ni imel veliko možnosti vplivati na razplet dogodkov. Na to smo jasno in glasno opozorili, kajti vse se je preveč dogajalo v zaprtih krogih, premalo je bilo informacij, ki bi prihajale do OO ZSMS, kjer bi lahko mladinci tudi nekaj svojega dodali. Do česar podobnega upam, da ne bo več prišlo.

Milenko Kobal,
novi predsednik
KS OO ZSMS

Veliko bolje je z razpravami okrog zaključnega scenarija na stadionu v Beogradu ob mesecu mladosti. V njem je kopica stvari, ki moti slehernega slovenskega mladince, in z našimi spremembami v njem moramo uspeti.«

»Za konec tegale klepeta naštej še nekaj najznačilnejših aktivnosti, ki bodo prisotne med mladimi v železarni v teh mesecih, ko bo pre-

vladovalo dopustniško brezvetrje. Kje bo težišče dela mladih ter njihovo udejstvovanje?«

»V poletnih mesecih bo osrednja aktivnost osredotočena na organizacijo in izvedbo mladinske delovne akcije Ivarčko jezero '87, kjer se bo tako kot lani urejal kompleks in okolica Ivarškega jezera. Imamo bojazen, da bodo ponovno problemi okrog zagotavljanja brigadirjev in njihove odsotnosti, kajti nekatere sredine po posameznih tozdi vključno z vodstvi imajo še vedno popolnoma nerazumljiv posluh in obnašanje do mladinskega prostovoljnega dela. Spet bodo imeli nekateri vodilni in vodstveni pomisleke, da puščajo mlade na delovno akcijo, pa čeprav gre v tem primeru tudi za interese celotne železarne. Poglejmo konkreten primer: za politično obliko izobraževanja se vedno najde nadomestitev, pa čeprav traja mesec, dva ali več; za 14 delovnih dni za brigadirja pa to ni mogoče. Pa čeprav ta žrtvuje tudi veliko, veliko svojega prostega časa. S

takšnim načinom dela in miselnosti moramo prenehati ter se prilagoditi realnosti.

Brigadirji iz železarne bodo sodelovali tudi v brigadi Prežihov Voranc, ki jo organizira OK ZSMS Ravne, ter v brigadi mladih Slovenskih železarn. Lahko pa se tudi zgodi, da kakšen mladinec odide v brigado Norbert Weber, ki jo tvorijo mladi iz jugoslovanskih železarn.

Nadalje se bodo mladi železarji vključevali za spremembo pravilnika o delovnih razmerjih (za področje strokovnega razvoja). V tistih OO ZSMS, kjer je aktivnost mladih na nizkem nivoju, kjer te ni čutiti, bomo morali nujno narediti kadrovske spremembe in zamenjave ne samo predsednikov, temveč tudi članov predsedstva.

Ze sedaj se bo začel voditi postopek evidentiranja za nosilce ključnih funkcij v železarni pri KS OO ZSMS v ostalih družbenopolitičnih dejavnikih, kajti prihodnje leto so volitve in želeli bi, da bi v vseh organih bilo prisotnih kar največ mladih.

Zelimo in hočemo več skupnih aktivnosti s sindikatom in zvezo komunistov v železarni, kajti doslej je bilo tega veliko veliko premalo. Morda naj omenim še, da se bomo septembra

udeležili 11. srečanja mladih jugoslovanskih železarn kulture ter športa v Nikšiću, že sedaj maja pa svet ZSMS organizira na Jesenicah srečanje mladih slovenskih železarn.

Skratka, iz vsega povedanega se vidi, da je delo v koordinacijskem svetu OO ZSMS železarne izredno razgibano ter dinamično pa tudi pestro, vendar še vseeno ne v takšni meri, da bi lahko govorili o množičnosti ter frontnosti. In to moramo doseči, celo preseči, kajti tega med mladimi pogrešamo. Veliko energije in elana je še neizkoriščenega, veliko tehničnih predlogov ostane zgolj zamisel. In ne nazadnje, toliko se še da ustvariti, to pa je ravno med mladimi prednost in zakaj je ne bi v celoti izkoristili.

Pogovarjal se je Silvo Jaš

SKLEPI VOLILNO-PROGRAMSKE KONFERENCE KS OO ZSMS ŽELEZARNE RAVNE

1.

Zavzemali se bomo za zaposlovanje ne samo študentov železarne, temveč vseh mladih. Zavzemali se bomo tudi za večjo izkoriščenost kapacitet, za uvajanje večizemskega dela tam, kjer so pogoji. Borili se bomo proti vsem, ki imajo pogoje za upokojitve, pa se nočejo upokojiti. Večji poudarek bomo dali produktivnosti. Zahtevamo, da se ugotovijo vzroki za njeno padanje.

urediti ne samo za nosilce odgovornih funkcij pri KS OO ZSMS, temveč tudi po OO ZSMS.

4.

V prihodnjem obdobju moramo več poudarka posvetiti delovanju mladih v organizaciji ZSMS. Več mladih moramo pritegniti v svoje vrste. Za ta sklep so odgovorni vsi predstniki OO ZSMS kakor tudi predsedstvo KS OO ZSMS s svojimi komisijami.

Z volilno-programske konference KS OO ZSMS Železarne Ravne

2.

Se naprej bomo vztrajali pri doslednem nagrajevanju po delu in rezultatih dela. Zavzemali se bomo za to, da mladi strokovnjaki pridejo na ustrezna delovna mesta. Dosledno se mora upoštevati pravilnik o delitvi dohodka in čistega dohodka.

3.

Ker se že dlje časa pojavljajo problemi glede odsotnosti, moramo ta problem sistemsko

5.

Tudi v prihodnje si moramo prizadevati za večje povezovanje med družbenopolitičnimi organizacijami v železarni ter po tozidih in delovnih skupnostih. S skupnimi močmi moramo razrešiti probleme, ki se tičejo vseh zaposlenih, pa naj si bo to ekologija, stanovanjska problematika, produktivnost itd.

Komisija za sklepe pri KS OO ZSMS

BRIGADIRSKO POLETJE

Ne bo več dolgo, ko se bodo zopet odprle mladinske delovne akcije, ko se bodo zopet srečali stari brigadirji, pa mladi, ki so se letos odločili prvič za sodelovanje na mladinski delovni akciji. Vse premalo je mladih, ki želijo sodelovati na mladinski delovni akciji, čeprav samo enkrat, da bi občutili kanček briga-

dirskega vsakdana, občutili prve brigadirske žulje, saj je to vendar za vsakega mladince nekaj novega.

Zelja po sodelovanju na delovnih akcijah tako lokalnih, republiških in zveznih pa je vendarle ostala, zato bomo tudi v letošnjem letu organizirali mladinsko delovno akcijo

IVARČKO JEZERO '87. Akcija bo predvidoma potekala od 15. junija do 4. julija 1987, delali bomo na ureditvi smučarskega kompleksa Ivarčko jezero, rekreacijskega centra. Na akciji pričakujemo mlade iz železarne, občine, iz TAM Maribor, iz SOZD Slovenske železarne ter ostale, ki bodo zainteresirani za našo akcijo.

V letošnjem letu bo brigada Prežihov Voranc iz občine Ravne sodelovala na zvezni mladinski delovni akciji, ki bo v Titogradu. Brigada bo predvidoma delala od 12. julija do 8. avgusta.

V letošnjem brigadirskem poletju bodo mladi iz železarne lahko sodelovali tudi na akcijah, ki jih organizira SOZD Slovenske železarne (brigada Norbert Weber), lahko se bodo vključili v brigado mladih samoupravljalcev Jugoslavije, bratsko brigado in še bi lahko naštevati.

Na zaključku želim, da bi se čim več mladih vključilo v brigadirsko poletje. S tem bodo pripomogli k hitrejšemu napredku Koroške, republike in ne nazadnje tudi države. Upam, da nas bo letos na akcijah sodelovalo veliko iz občine Ravne ter da bomo v jeseni imeli dobre vtise z akcije.

Milenko Kobal

OD TU IN TAM

Ob dnevu brigadirjev je koordinacijski svet OO ZSMS Železarne Ravne organiziral v družbenem domu na Prevaljah brigadirski ples združen s kratko predstavitev vlog in pomena mladinskega prostovoljnega dela ter z nekaterimi novimi alternativnimi oblikami, ki bodo uvedene na letošnjih mladinskih delovnih akcijah. Prireditve je izredno dobro uspela, kar pa je hkrati dokaz več, da je še nekaj takšnih, ki jih v sedanjem trenutku zanima ter privlači mladinsko prostovoljno delo.

*

Na Jesenicah bo potekalo v sredini maja že tradicionalno majsko srečanje mladih iz Slovenskih železarn. Organizatorja bosta svet ZSMS SOZD Slovenske železarne ter KS OO ZSMS Železarne Ravne. Udeleženci, teh bo predvidoma okrog 300, si bodo ogledali del zanimivosti Jesenic in njihove okolice, se pomerili v nekaterih športnih panogah, preostali del dneva pa bodo preživeli predvsem v družabnem vzdušju.

*

Med OO ZSMS v Železarni Ravne še vedno poteka tekmovanje za najbolje urejeno oglasno desko predvsem z namenom, da se informiranje čimbolj približa mladim in s takšnim načinom dela se naj bi tudi izboljšalo delo nekaterih mladinskih organizacij v železarni. V prvem delu tekmovanja so se pokazali nekateri zelo dobri rezultati ter vzorno urejene oglasne deske v nekaterih mladinskih sredinah, o katerih bomo nekaj več pisali v eni naslednjih števil Mladega fužinarja.

*

Tudi v KS OO ZSMS Tovarne avtomobilov Maribor, s katerimi mladi železarne že nekaj let uspešno sodelujemo, so imeli volilno-programsko konferenco, kjer so ocenili svoje delo v lanskem letu. Ponovno so za predsednika mladih v TAM izvolili Nebojšo Stepanoviča.

S. J.

Misli srednješolcev o štafeti mladosti

Odveč bi bilo vsakršnje dolgozveze in besedičenje ter uporaba okrasnih pridevnikov o vseh tistih aktivnostih in obrobni dogodkih, ki so potekali v dneh, ko je bila zvezna štafeta mladosti v Sloveniji. Številne manifestacije mladih pa okroglo mize, vse to je v popolnosti potrdilo slovenski koncept in zamisel o novem obeleževanju štafete in meseca mladosti. Dijaki srednješolskega centra Edvard Kardelj iz Slovenj Gradca so ob tem pripravili anketo, ki jo je izpolnjevalo veliko števil mladih različnih usmeritev. Vprašanja so se nanašala na vse, kar je v zvezi s štafeto, in nekatera med njimi so bila tako zanimiva, da je prav, če jih nekaj tudi omenimo.

Kako bi ocenili celotni projekt drugačne štafete mladosti v Sloveniji?

— Vse skupaj je zelo dobro organizirano, morda se je na nekaterih področjih nekoliko popustilo, vendar to samo zaradi ljubeza miru.

— Menimo, da sta bila ta projekt in zamisel dobra. Res je, da je bilo doslej praznovanje dneva mladosti ter spremljanje štafete že nekoliko dolgočasno, preživeto. Tudi zaradi tega je dobro, da se je nekaj premaknilo na boljše.

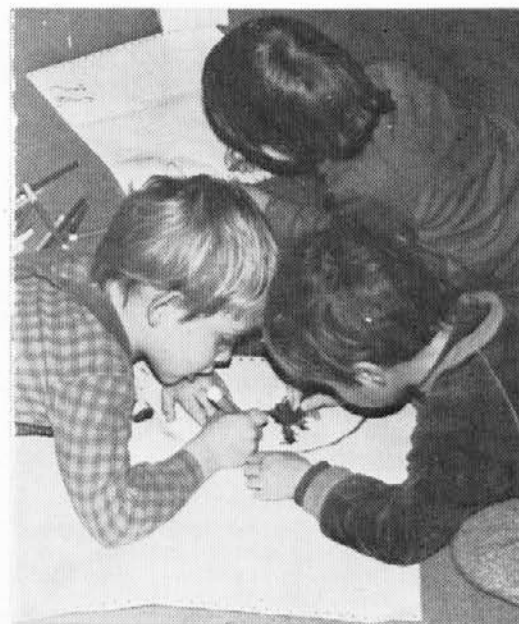
Kje so bile po vašem mnenju storjene pri organizaciji štafete napake in pomanjkljivosti?

— Največja napaka se nam zdi, da se za štafeto namenja še vedno prevelika finančna sredstva. Ta denar bi se dalo veliko koristneje uporabiti za razvoj in napredek mladih. Tako pa nekateri, ki bi lahko veliko pomagali mladim, zapravljajo denar v svojo korist (razkošni apartmaji). Organizacija naj bo resnično v rokah mladih.

— Pogovoriti se moramo temeljito o tem, da ne bi smela biti osnovno in srednješolska mladina izhod v sili za takšne manifestacije, češ če ni ostalih, pa naj gredo šolarji in dijaki.

Bi se udeležili proslave dneva mladosti na stadionu JLA 25. maja. Čemu bi se je ali pa bi povabilo odklonili?

— Ne. Ali pa morda s pogojem, da scenarij v osnovi spremeni tiste točke, ki so v njem sporne. Takšen, kakršen je, je v popolnem nasprotju z idejami, ki smo jih dali kot utemeljitev ob konceptu festivalskih dni v Sloveniji. Želimo nekaj novega, svežega, zdajšnji scenarij pa pomeni nazadovanje. Veliko je v njem dobrih idej, vendar pa v njem reklamni pred-

Trojka

logi (žensko perilo in podobno) vse skupaj izničijo. Veliko večji učinek bi imeli jugoslovanski festivalski dnevi mladih kot pa takšna telovadba in koreografija na stadionu. Nikakor ne moremo sprejeti predlogov od nogometne tekme, vmesnih komentarjev, pa številnih pesmi, ki so v popolnem nasprotju z vsem tistim, kar je naše. Bojimo se, da je to velika burka.

— Proslave ob Dnevu mladosti se večina dijakinj ne bo udeležila. Menimo, da je velika sramota vse tisto, kar bi na takšen način s pomočjo scenarija delali in počenjali v Beogradu. Pa tudi reklame za spodnje perilo ne bi radi gledali za naš dan — dan mladosti. Mi imamo dodaten predlog za 25. maj. Na ta dan naj bi se mladi zbrali na šolah ali v svojih temeljnih sredinah ter protestirali proti festivalni pririditvi v Beogradu. Mladi v Sloveniji naj bi na ta dan poslušali razne koncerte, šli v disko, na razne druge zabave, se udeleževali športnih in kulturnih prireditev. Vsak bi pač delal in počenjal tisto, kar ga zanima in privlači. To bi bil najboljši način za razvedrilo, ne pa tisti klasični, ko se »živciraš« pri televizorju ob gledanju prenosa iz Beograda.

To je bilo samo nekaj tehtnih odgovorov in razmišljanj mladih srednješolcev. Podobno razmišlja velika večina mladih. Se bodo vsa ta realna razmišljanja vsaj v neki meri uresničila, če ne ob letošnjem dnevu mladosti, pa vsaj ob kakšnem drugem v prihodnjih letih?

S. J.

MLADOST

Življenje teče in teče kot reka po brzicah vedno dalje in dalje in kot ni več povratka vodnih brzic, tako ni več povratka te tako opevane mladosti. Prevečkrat se zalotim pri razmišljanju o mladosti, ki mineva. Žal mi je za leta še iz šolskih klopi, saj tako brezskrbnega življenja, kot je bilo tisto, ni več. Kako smo bili razposajeni, polni življenjske radosti, sreče in veselja. Koliko je bilo v nas pričakovanj od jutrišnjega dne, od dneva, ko bomo postali samostojni — neodvisni od svojih staršev skrbnikov. Le zakaj takrat mlad človek drugače razmišlja o zrelih letih? Želi, da bi bil starejši. Le kaj vidi in si predstavlja? Mlad si in znaš živeti v svetu fantazij, samo oči zapreš in že si tam, kjer si želiš. Ko jih spet odpreš, si nekam drugačen.

Naša mladost, mladost moje generacije, je lepa, sončna, živeti v miru, svobodi, kaj si lahko želiš še lepšega od tega? Imeti in dobiti, kar ti srce poži.

Mladost — kako je lepa ta beseda. Kaj ti lahko vse pove in pomeni? Vsak si jo po svoje predstavlja, vsak se spominja svoje, vendar nobeden je pozabil ne bo nikoli.

Vesna Ošlak

Pomlad

Učenci osnovnih šol pišejo

SREČANJE

Naša šola nosi ime velikega koroškega pisatelja Prežihovega Voranca. Obletnico njegove smrti — 18. februar — smo izbrali za dan naše šole. Letos je bilo na ta dan pri nas posebej slovesno: bralcem smo podelili Prežihove in Suhodolčanove bralne značke. Naši gostje pa so bili učenci in učitelji Osnovne šole Jovan Kursula iz pobratene občine Varvarin. Na skupni prireditvi smo podpisali listino o prijateljstvu in sodelovanju. Med učenci in učitelji so se stkala znanstva in prijateljstva.

Učenci, gostitelji naše šole, so povedali:

Matjaž ZALUBERŠEK, 4. razred:

»Moj gost je bil Nikola. Obiskuje 6. razred. Je odličen učenec in dober matematik. Poka-

zal sem mu Ravne in mislim, da so mu bile všeč.«

Nataša DOMEJ, 4. razred:

»V sredo, 2. učno uro so prišli v naš razred učenci 4. razreda iz pobratene občine Varvarin. Povedali so nam o reki Moravi in zapeli nekaj pesmic. Tudi mi smo povedali in zapeli nekaj naših pesmi ter prebrali odlomek iz Prežihovih Solzic. Skupaj pa smo zapeli pesem Kozaračko kolo.«

Aljoša MLINAR, 6. razred:

»Moja sestra je bila gostiteljica. Zelo vesel sem bil, da sem spoznal nove prijatelje. Želim se še srečati z njimi.«

Abi FORTEK, 6. razred:

»S sestro sva gostila Gorana. Skupaj smo šli na ples. Bilo je »super«. Pokazala sva mu

park, Dom telesne kulture in še druge znamenitosti v kraju. Pri nas mu je bilo všeč. Posebno ponosen sem bil nanj, ker je znal tako dobro plesati BREAK-DANCE.«

Mateja SAVIŠ, 6. razred:

»Srečanje je bilo zelo koristno, saj tako navezujemo stike med narodi in narodnostmi. Moj gost je bil Goran. Spoznala sem mnoge prijatelje. Z njimi si bom dopisovala. Ples je bil »super«.

TAKO PA SO SE POČUTILI NAŠI PRIJATELJI IZ VARVARINA

Sonja ADELKOVIČ, 7. razred:

»Pri vas je prijetno. Prijazni ste, kraj je lep, še bolj pa so mi všeč vaši hribi, poraščeni z gozdovi.«

Jelena NIKOLIČ, 8. razred:

»Prvič sem v Sloveniji. Ravne so zanimiv kraj. Imate lepo šolo. Vesela sem, da sem spoznala nove prijatelje.«

Maja ARSENOVIČ, 6. razred:

»Snoznala sem prijatelje Slovence. Z njimi si bom dopisovala, posebej z Natašo, pri kateri sem bila tri dni.«

Dragan RAJIČ, 6. razred:

»Odlično je bilo. Prijaznega gostitelja ne bom pozabil. Rad bi še prišel k vam, seveda, če bo priložnost.«

Goran ARSIČ, 8. razred:

»Všeč mi je vaša šola. Imate svetle in lepo opremljene učilnice. Prijatelj Uroš mi je veliko povedal o Ravnah. Pokazal mi je tudi vaše znamenitosti. Rad bi še prišel na vaše lepe Ravne.«

UČITELJI PA SO V KNJIGO SPOMINOV IN VTISOV ZAPISALI:

Dve šoli sta se pobratili, da bi poglobili prijateljstvo in bratstvo med narodi naše socialistične domovine: osnovna šola Jovan Kursula iz Varvarina in Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem.

Srečanje je potekalo v najboljšem razpoloženju. Temelji prijateljstva so položeni, sodelovanje je vzpostavljeno.

Našim mladim generacijam se ni treba bati, da bi bili ogroženi tokovi naše revolucije. Bratstvo naših narodov je sestavni del naših bitij, naše vsakdanjosti. Srečni smo, da bo srečanje naših učencev v bratski slogi ohranilo vzvišene ideale naše družbe.

Učenci in kolektiv naše šole, Osnovne šole Jovan Kursula, z nestrpnostjo pričakujemo vrnitev srečanja, obisk naših novih prijateljev. Radi bi vam vrnili gostoljubnost, vam pokazali naš kraj in vam omogočili, da bi tudi vi ponesli domov lepe spomine, take, kot smo jih mi iz vašega kraja.

Pripravili

člani novinarsko-dopisniškega krožka

Osnovne šole

PREŽIHOVEGA VORANCA

Ravne na Koroškem

Center klubov OZN pri Republiški konferenci ZSM Slovenije

razpisuje

NAGRADNI NATEČAJ ZA ESEJE

Teme so:

- 40 let UNESCO-a
- Politizacija olimpijskih iger
- Sodobne dileme neuvrščениh

Na natečaju lahko sodelujejo skupine in posamezniki. Vsi prispevki morajo biti ustrezno označeni, prav tako jih opremiti s podatki o avtorjih. Poleg prispevka vas prosimo za navedbo virov.

Prispevke na natečaj pošljite na RK ZSMS — Center klubov OZN, Cankarjeva 1/II, 61001 Ljubljana, pp 210.

Rok oddaje prispevkov je 15. junij 1987.

Prispevke bo pregledala žirija. Nagrade najboljšim bo podelila RK ZSMS — Center klubov OZN v okviru prireditev ob 24. oktobru 1987.

Avtorji poslanih del dovolijo objavo in publiciranje prispevkov. Poslani eseji se ne vračajo.

»ZA MIR IN ENAKOPRAVNO SODELOVANJE MED NARODI!«

Republiška konferenca ZSMS
Center klubov OZN
Mateja VRANIČAR

**VSEM MLADIM
V ŽELEZARNI RAVNE
ISKRENO ČESTITAMO
OB MESECU MLADOSTI**

KS 00 ZSMS

Danes in jutri naše energetike in ekologije

Stroški energije so del materialnih stroškov. Če za vse materialne stroške Železarn Ravne uporabimo indeks 100, so v njih stroški za energijo v zadnjih letih znašali:

1980 — 11,8, 1981 — 12,8, 1982 — 12, 1983 — 11,6, 1984 — 13,3, 1985 — 10,7, 1986 — 7,8.

Največji porabniki energije so metalurški tozdi.

Ta prispevek na kratko pokaže, kaj smo na področju energetike in ekologije v Železarni Ravne že storili, kaj še bomo, kaj smo že privarčevali ter kje in koliko bi še mogli; tudi, kakšne naložbe so potrebne. O električni energiji bomo pisali v naslednjih številkah.

VARČEVANJE Z ENERGIJO

Primer: z rekonstrukcijo obzidave in dodatno obzidavo 6. kovaške ogrevne peči smo zmanjšali porabo zemeljskega plina za 19 odst., vrednostni prihranek pa znaša okoli 20 milijonov din letno. Ker imamo v Kovačnici še pet peči s slabo obzidavo, bi z njihovo rekonstrukcijo lahko prihranili letno 80 milijonov din.

Drug primer: Z rekonstrukcijo ene žarilne peči bi letno prihranili 1,8 milijona din. Ker jih imamo 12 (po štiri v kovaški in valjarniški žarilnici in v čistilnici Jeklolarne), bi z rekonstrukcijo prihranili 21,6 milijona din letno.

DANAŠNJE STANJE NA PODROČJU ENERGETIKE IN EKOLOGIJE V ŽELEZARNI RAVNE

Specifična poraba energije na enoto izdelka je previsoka v primerjavi s podobnimi sodobnimi uspešnimi industrijami.

— Delež porabljene energije v materialnih stroških proizvoda iz leta v leto narašča.

— Oprema energetske infrastrukture ne sledi dovolj zahtevam proizvodnje ne v količinskem ne v kakovostnem smislu.

— Občutno je pomanjkanje nekaterih nosilcev energije.

— Porabniki energije so energetsko premalo izkoriščeni, prevelik je delež izgub vseh vrst.

— Vidik sistema kot onesnaževalca okolja se pri nabavi tehnologije in opreme premalo upošteva.

— Na ekološkem področju je prevelika emisija prahu in plinov v ozračje, preveč je izlita olja in emulzij v Mežo, nivo hrupa je visok.

— Splošna ozaveščenost za varčevanje energije je nizka, pravilen odnos do okolja pa se kaže v polni meri le pri delavcih, ki so neposredno ogroženi ali pa delajo pri sanaciji.

PREDVIDENE — POTREBNE NALOŽBE V ENERGETIKO

V tozdu Energija

— obnoviti dotrajano plinovodno omrežje

— postaviti nov rezervoar za mazut

— odločiti o dodatnem rezervoarju za butan-propan, tekočo fazo.

V tozkih porabnikov

— posodobiti gorilniški sistem

— urediti avtomatično regulacijo

— voditi procese na pečeh z mikroracionalniki

— posodobiti hladilni tunel v Kovačnici

— posodobiti žarilno peč custodis v livarni, amco žarilno peč v Kovačnici

— predelati elpit peči v Valjarni od mazuta na plin

— predelati še eno kovaško ogrevno peč na plin

— najslabše peči nadomestiti s sodobnimi

— uvajati peči za termično obdelavo za nevtrarno atmosfero in vakuumске peči

— klasično obzidavo peči zamenjati s kvalitetnejšo iz keramičnih vlaken

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

— vgrajevati sisteme za uporabo toplote dimnih plinov.

in za segrevanje mazuta. Ukinili smo jo pri segrevanju prostorov in izpihovanju plinovodov, mogli pa bi jo še na parnih kladivih in v lužilnici.

Primer varčevanja pri parnih kladivih

Parna kladiva porabijo 47 odst. več pare, kot je normativ. Mesečna poraba znaša 2000 ton. Če zmanjšamo porabo za 20 odst., prihranimo na mesec 400 ton pare ali na leto prek 54 milijonov din.

Primer varčevanja pri sanitarni topli vodi

64 odst. sanitarne tople vode pridobimo iz odpadne toplote. Mesečno je porabimo 10.000 m³. S prihrankom 6400 m³ bi prihranili prek 52 milijonov din letno.

PODROČJE VODA

Sedanje stanje

Poraba narašča: Kapaciteta dovoda hladilne vode postaja premajhna. Tlak vode je pod 1 barom, občasno so nekoliko večje mehanske nečistoče.

Del omrežja pitne vode je dotrajal. Vir pitne vode je lasten vodnjak in krajevni vodovod.

Sanitarna topla voda se pripravlja delno z izkoriščanjem odpadne toplote, delno s svežo paro.

Na hladilnih sistemih v Valjarni, Kovačnici, Kalilnici, kisikarni in kompresorski postaji so že vgrajeni avtomatični regulacijski sistemi.

Predvideni potrebni ukrepi

— Na hladilnih sistemih v topilnici urediti avtomatično regulacijo pretokov vode.

— Na nekaterih agregatih uvesti recirkulacijo hladilne vode.

— Na zajetu hladilne vode na Prevaljah vgraditi avtomatično mehanizirano čistilno napravo.

— Odločiti se za perspektivno rešitev: ali položiti tretjo dovodno cev Prevalje železarna ali v večjem obsegu zgraditi sistem recirkulacije hladilne vode z napravami za čiščenje in hlajenje.

— Obnoviti del omrežja pitne vode — sukcesivno.

— Nadaljevati z gradnjo naprav za pripravo sanitarne tople vode iz odpadnih toplot.

OGREVANJE PROSTOROV V ŽELEZARNI IN NASELJIH

Dosedanji ukrepi

— Vse toplotne postaje so opremljene z avtomatično regulacijo.

— Poraba toplote se meri s toplotnimi števci oz. plinomeri.

— Pri novih objektih uvajamo sisteme toplozračnega ogrevanja z recirkulacijo.

— Vgrajujemo termostatske radiatorske ventile.

— Nekaj starih objektov družbenih stanovanj je dodatno toplotno izoliranih.

— Poraba toplote že dosega kapaciteto kotlovskih naprav.

Predvideni potrebni ukrepi

— Nadaljevati z dodatnim toplotnim izoliranjem nekaterih zgradb v železarni in naseljih.

— Obnavljanje toplotnih izolacij omrežij.

— Graditi naprave za uporabo odpadnih toplot za ogrevanje prostorov.

VARČEVANJE Z ENERGIJO

Primer: izolacija hal mehaničnih obratov

Če bi toplotno izolirali hale mehaničnih obratov, bi prihranili letno 2700 MWh ali okoli 59 milijonov din. Stroški izolacije bi znašali okoli 490 milijonov din. Investicija bi se tako obrestovala v 8 letih.

NAŠE GLAVNE USMERITVE

— Opuščanje tehnologije, ki je velik porabnik energije

— Prestrukturiranje proizvodnje

— Izkoriščanje odpadnih toplot

— Računalniško vodenje procesov

— Energetski kontrolni center

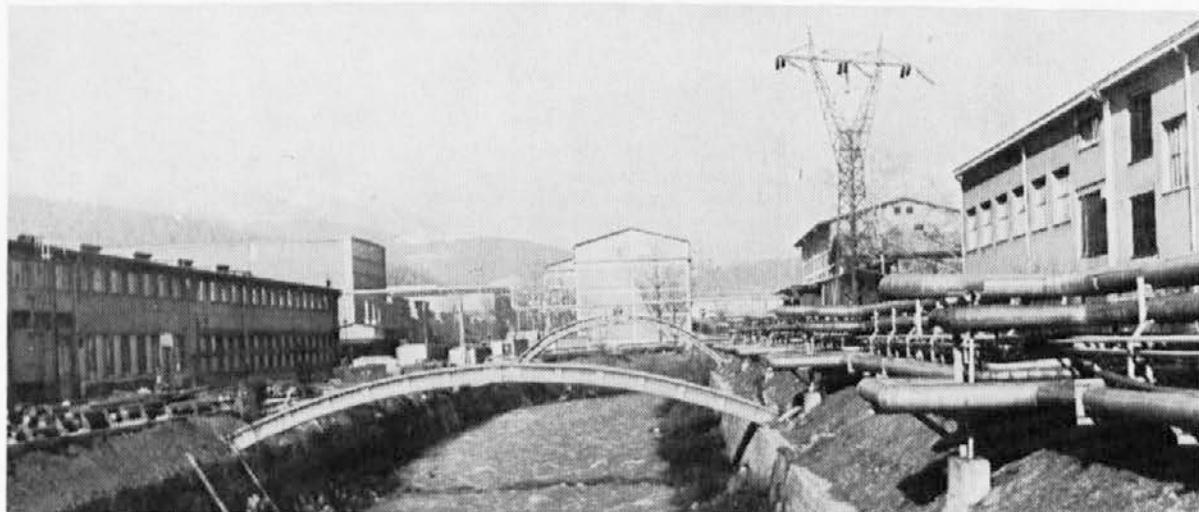
— Stalno raziskovalno delo

— Kadrovanje.

NALOŽBE ZA EKOLOGIJO

Dosedanji ukrepi

— Uvedba čistejših goriv za svojo tehnologijo

Energetski tokovi

Cvetke

- Ogrevanje mesta s toploto
- Začetek oskrbe naselij s plinom
- Odpraševalna naprava v topilnici 1, 2, EPŽ
- Mokri filter za solne kopeli
- Lokalne zvočne izolacije pri nekaterih agregatih.

Predvideni — potrebni ukrepi

- Nova odpraševalna naprava za topilnico 2, EPŽ
- Obnoviti odpraševalne naprave pri čiščenju ingotov
- Nadaljevati oskrbo naselij s plinom
- Zgraditi naprave za čiščenje odpadnih voda
- Nadaljevati z zaščitnimi ukrepi proti hrupu
- Zgraditi novo odlagališče odpadkov.

O tem kompleksnem področju bodo še potekale razprave po skupinah porabnikov energije, da bi vzbudili njihovo zanimanje in jih spodbudili k sodelovanju oz. k izvajanju ukrepov za zmanjšano specifično porabo energije, s tem pa tudi za izboljšanje ekoloških razmer.

Pripravljam dolgoročni terminski plan za razvoj energetike v skladu z dolgoročnim planom Železarne Ravne. Pri tem pričakujemo sodelovanje vseh uporabnikov energije v korist cele DO.

Vodstvo tozda Energija

POLEMIKA

Problematika invalidov v Monterju

Smo sorazmerno mlad kolektiv, pa kljub temu nastaja pri nas vedno več invalidov. Tem delavcem je težko najti ustrezno delo v proizvodnji. Invalidi so pretežno delavci iz proizvodnje. Zato so invalidsko premeščeni na lažja dela, večina režijska. Delovna mesta invalidov so manj vredna, nekatera tudi pre nizko ocenjena. Zato so vsi ti delavci oškodovani, saj jih večina ne dobi nadomestila, če ga pa dobijo, je nekajkrat premajhno npr. za tri grupe razlike 2800 din ali za štiri grupe 11.000 din mesečno. Veliko pa je tistih, ki ne dobijo razlike, čeprav prejemajo precej nižji OD kot so upravičeni.

Zakon o pokojninsko invalidskem zavarovanju se glasi: »Delavec, ki je invalidsko premeščen na drugo delo, ima pravico do enakega OD, kot bi še delal na prejšnjem delovnem mestu.« Na žalost so pri nas vsi invalidi opeharjeni. Naš tozid nima strokovnjaka, da bi te zadeve urejal, za-

to to problematiko ureja kadrovsko-spolna služba, kar pa je dokaz, da za njih to ni pomembno. Saj vodilni in vodstveni delavci niso invalidi in niso oškodovani. Invalidi se seveda pritožujemo. Obljubljamo nam, da se bo uredilo, na žalost do sedaj še niso ničesar naredili. Ta problem se vleče že več let. Menim, da so ti invalidi, ki so zaposleni v DO poprečno 18 let, tudi nekaj prispevali za razvoj kolektiva. Probleme invalidov bi moral nekdo urejati na pošten način pa ne tako kot sedaj.

Lepo je biti mlad in zdrav, sposoben za vsako delo. Ko si starejši, bolan ali celo delovni invalid, je težko. Takrat za zdrave postaneš problem, vsakemu si odveč. Še zakonite pravice ti jemljejo. Nikoli ne veš, kdaj si lahko ti v naših vrstah, ko boš prošil za tisto, kar ti pripada, pa ne boš dobil. Takšen je položaj nas invalidov, žalosten toda resničen.

Franc Brezovnik

PRIZADEVANJA PRI REŠEVANJU PROBLEMATIKE INVALIDOV V MONTERJU

Že od leta 1984 tečejo najrazličnejše aktivnosti, da bi delavci, ki so zaradi invalidnosti premeščeni na druga dela, pridobivali enak OD, kot če bi še delali na prejšnjem delovnem mestu. Ta pravica je invalidom zagotovljena po zakonu in statutu SPIZ, vendar metoda, s katero se ugotavlja OD s svojega dela, ne more dajati realnega nadomestila, kar ni posledica slabega prizadevanja v kadrovske službi na Monterju. Zelo poglobljeno in objektivno je o tej problematiki napisal sestavek Milan Praznik v Informativnem fužinarju št. 7 v lanskem letu. Glede na to, da smo na Monterju v letu 1985 in 1986 spreminjali osnove in merila za delitev OD, smo v naši službi pripravili v prvi polovici leta 1986 podatke o spremenjenih razmerjih v delitvi OD. Te podatke smo uporabili tako, da je vsak invalid, ki je bil oškodovan (med njimi tudi Brezovnik Franc), ta spremenjena razmerja v OD posredoval SPIZ Ravne v zahtevku za varstvo pravic pri dokončni odmeri nadomestila za leto 1985.

Vsi vemo, kakšen je bil rezultat teh prizadevanj. Zahtevki so bili zavrnjeni, nekateri delavci na to niso dobili niti odgovora. Predstavnica SPIZ v enoti Ravne nam je celo povedala, da bodo primeri tudi na drugi instanci rešeni negativno, če se bodo prizadeji invalidi pritožili.

Vemo tudi, da prav v tem obdobju problematiko nadomestil rešujejo v skupnosti za kadre in splošne zadeve, zato sem opozorila kadrovske službe, da je tudi pri nas večina invalidov, ki imajo nerealna nadomestila, in bi to problematiko reševali tudi za naše invalide.

Vsekakor si prizadevamo tako pri nas kot tudi v DO, vendar prizadevanja ne dajejo rezultatov tako hitro, kot bi vsi želeli.

Ob tem pa ne pozabimo, da z obtoževanjem ničesar ne rešujemo, pač pa le s skupnim trdim delom in zapužanjem.

Milena Delopst, vodja kadrovsko-spolne službe tozda Monter

OSKRBA Z ENERGIJO V MARCU

V marcu na področju cen posameznih vrst energije ni bilo večjih sprememb. Dražje smo plačevali le mazut za 2,3 % in karbid za 1,5 %. Skupni stroški energije znašajo 1379 mio. din, kar pomeni 42.158 din stroškov na tono skupne proizvodnje.

Oskrba je bila normalna, zadovoljivo so bili oskrbovani tudi vsi porabniki. Nekaj pomanjkanja je bilo pri pitni vodi, ker smo morali zapreti dovod iz krajevnega vodovoda zaradi onesnaženosti.

Ce primerjamo porabo energije s planom, lahko ugotovimo, da je bila količinska poraba, razen sanitarne tople vode, pod planom ali v mejah plana. Tudi skupna porabljená toplota, ki se uporablja predvsem na ogrevalnih in žarilnih pečeh, je bila pod planom za 19,7 %.

Na manjšo porabo so vplivale tudi globinske peči v Valjarni zaradi zastoja težke proge.

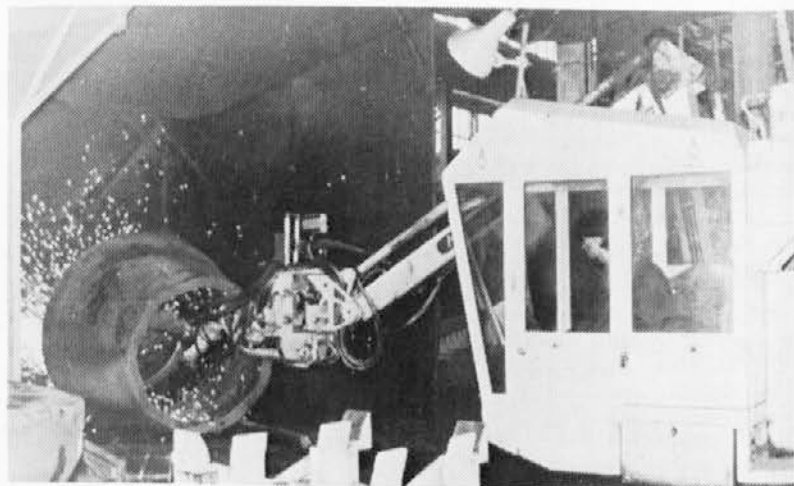
Primarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Elektro energija	18.417.314 KWh	555.405
Zemeljski plin	5.599.344 Sm ³	399.709
Butan propan	14.720 kg	1.708
Mazut	371.780 kg	32.725
Koks	8.240 kg	501
Karbid	18.309 kg	3.938

Sekundarni energenti	Poraba	Stroški v 1000 din
Acetilen	6.740 kg	6.493
Ind. voda	1.679.723 m ³	79.036
Sanitarna topla voda	12.045 m ³	17.462
Para	5.602.000 kg	68.012
Centralno ogrevanje	13.157.000 MWh	158.520
Kisik	513.477 kg	79.167
Komprimirani zrak	6.100.000 m ³ _n	24.770
Čisti dušik	1.558 m ³ _n	1.761
Tehnični dušik	35.934 m ³ _n	3.034
Argon	8.400 m ³ _n	16.932

TOZD Energija

ANDROMAT – DESNA ROKA ČISTILNICE

Ta moderni stroj za čiščenje ulitkov dela v težki livarni že blizu dve leti in, kot je povedal vodja čistilnice težkih ulitkov Pavel Janežič, si proizvodnje brez te naprave ne morejo predstavljati. V nekaj minutah zbrusi površino, ki bi jo bilo ročno treba brusiti cel siht, pa še brusilec bi bil po takem delu zmučen in naphan z železovim prahom. Tu pa delavec, ki upravlja stroj, sedi lepo v zračni kabini in pritiska na gumbe ter pazi, da ne odbrusi česa preveč. Delo z rafamo

je torej pravo srednjeveško mučenje proti delu z andromatom, v katerem vidi tudi vodja »stare« čistilnice izhod iz težkega položaja tega obrata. Z njim bi bilo mogoče odpraviti najtežja delovna mesta in povečati produktivnost. Razen v stari čistilnici (kjer je prvotno stal sedanji andromat) bi potrebovali še en tak stroj, le nekoliko manjši, še tudi v težki livarni, kjer že imajo brusilno glavo za brušenje vdolbin, a je zaradi prezasedenosti tega stroja z drugimi deli ne morejo uporabljati.

M. P.

40-letnica jugoslovanske standardizacije

»STANDARDIZACIJA« V ZGODOVINI ČLOVEŠTVA

Standardizacija kot sredstvo za doseg nekega reda na določenem področju, zlasti na področju sporazumevanja, je že zelo stara, skoraj toliko, kot je staro človeštvo. K prvim standardom sodijo prav gotovo govor in pismenke. Naslednja stopnja so slikovni prikazi raznih misli.

Ze gradnja prvih naselbin je zahtevala razne vrste del, katera so opravljali ljudje, ki so se pri tem posebej izkazali: nastali so prvi »specialisti«, kasnejši obrtniki. Preizkušene in priznane rešitve so postale ponavljajoča se naloga, na primer izdelovanje orodja in orožja, obleke, nakita, hiš in mostov. Te izkušnje so prenašali sprva po ustnem izročilu, kasneje pa že v pisni obliki, kar lahko označimo kot prve standarde v današnjem pomenu besede.

Največjo zgradbo sveta, Keopsovo piramido v Egiptu, je gradilo 100.000 ljudi 20 let z uporabo enotnega orodja in transportnih sredstev. Za gradnjo stanovanjskih hiš so stari Egipčani uporabljali opeko, ki so jo žgali iz nilskega blata v standardni velikosti $410 \times 200 \times 120$ mm. V starem Babilonu je bil po zakonu kralja Hamurapija kaznovan s smrtjo vsak graditelj hiše, ki se je podrla in pri tem ubila človeka, če ni bila zgrajena po takratnih »standardih«.

V starem Rimu so prav tako že poznali enotne opeke, ki so se v posameznih časovnih obdobjih spremenjale. Prav tako so imeli stari Rimljani že napisan »standard« za ulite svinčene cevi: »Svinčene cevi se ne sme ulivati krajše od 10 čevljev, 100 palčna cev mora pri taki dolžini tehtati 1200 funtov, 50 palčna cev 600 funtov, 30 palčna cev 360 funtov...« Mera cevi se imenuje po številu palcev, kolikor meri širina plošč, iz katerih se izdelujejo. To pomeni, da se cev izdelana iz plošče 50 palcev, imenuje 50 palčna cev.

V 15. stoletju je beneška republika opremljala svoje vojne ladje s standardnimi vesli, jambori, jadri, topovi in drugim. V vsaki pristaniški naselbini so bili vskladiščeni standardni nadomestni deli, s katerimi so po bitkah svoje ladje hitro in preprosto popravljali.

Johanes Gutenberg je s svojo iznajdbo posameznih ulitih črk podaril svetu umetnost tiskanja, ki je omogočala ohranitev in razširitev duhovnih stvaritev. Še danes so višine ulitih črk enake takratnim. Kakor v Gutenbergovih časih, tako ima še danes vsaka črka na istem mestu ob strani zarezo, da lahko stavec takoj orišlje, če kakšna črka »ne stoji na glavi«.

RAZVOJ MERSKIH SISTEMOV

Vsako merjenje dolžin zahteva merilo, s katerim lahko ugotovljamo neko dolžino. Merska enota mora biti nespremenljiva, vsakokrat točno določena, ponovljiva in splošno dosegljiva. Njeno uporabo je treba z zakonom ali drugim predpisom napraviti obvezno, po možnosti ne samo na območju ene države, ampak v mednarodnem merilu. Po takem mednarodnem merilu je človeštvo hrepence lo že svojo zgodovino.

V jugozahodnem delu starega Babilona so izkopali kip nekega kralja, ki je vladal pred 4000 leti. V naročju tega vladarja je izklesana popisana ploščica, na katere vzdolžnem robu

je vrezano merilo, dolgo 27 cm, in razdeljeno na 16 enakih delov. To je najstarejše znano merilo.

Kasneje so vse dolžinske mere povzemali po delih človeškega telesa: prsti, palci, pedi, čevlji, koraki, sežnji. Ker pa vsi ljudje tudi v preteklosti niso bili enaki, so nastale v različnih okoljih različne mere z enakimi nazivi.

Ob 40-letnici jugoslovanske standardizacije je naš dolgoletni delavec dipl. inž. Anton Letonja prejel plaketo ZIS

Razumljivo, da je človek stremel po enotnem merilu, zlasti, ker sta promet in trgovina med raznimi deželami in med raznimi deli sveta stalno naraščala. Potrebo po enotnem merilu je povečal tudi napredek znanosti, zlasti fizike.

Šele leta 1875 so zastopniki 29 dežel določili osnove današnjega metrskega sistema in njegovih enot na dekadni osnovi. Do konca 19. stoletja so ta sistem prevzele že vse evropske dežele, z izjemo Rusije in Anglije. Prva ga je naknadno uvedla po oktobrski revoluciji 1917, druga pa je začela z njegovim uvajanjem šele 1965. leta. Podoben razvoj kot na področju dolžinske mere, je potekal tudi pri merah za težo, čas, toploto, energijo in elektriko.

ZAČETEK INDUSTRIJSKE STANDARDIZACIJE

Z razvojem industrijske proizvodnje v prvi polovici preteklega stoletja se je porajalo vedno več poskusov poenotenja na raznih področjih, ki pa so večinoma kmalu zamrli. Sredi 19. stoletja so bili pa že doseženi nekateri trajnejši uspehi.

Bavarske železnice so leta 1843 naročile serijo lokomotiv v treh tovarnah s pogodbo, ki je zahtevala, da »morajo mehanični deli, navoji in drugo biti izdelani natančno enako po določenih kalibrih, tako da se lahko vsak del enega stroja namesti na enako mesto vsakega drugega stroja, kot da bi bil prvotno zanj namenjen.«

Na podlagi poenotenja posameznih lokomotivskih delov so v Manchesteru (Anglija) že leta 1849 začeli s serijsko proizvodnjo gonilnih drogov. V Prusiji so leta 1875 sestavili »standardne osnutke za lokomotive, osebne in to-

vorne vagone«, na podlagi katerih so bile že dve leti kasneje izročene prometu prve »standardne lokomotive« tipa I B za pruske železnice.

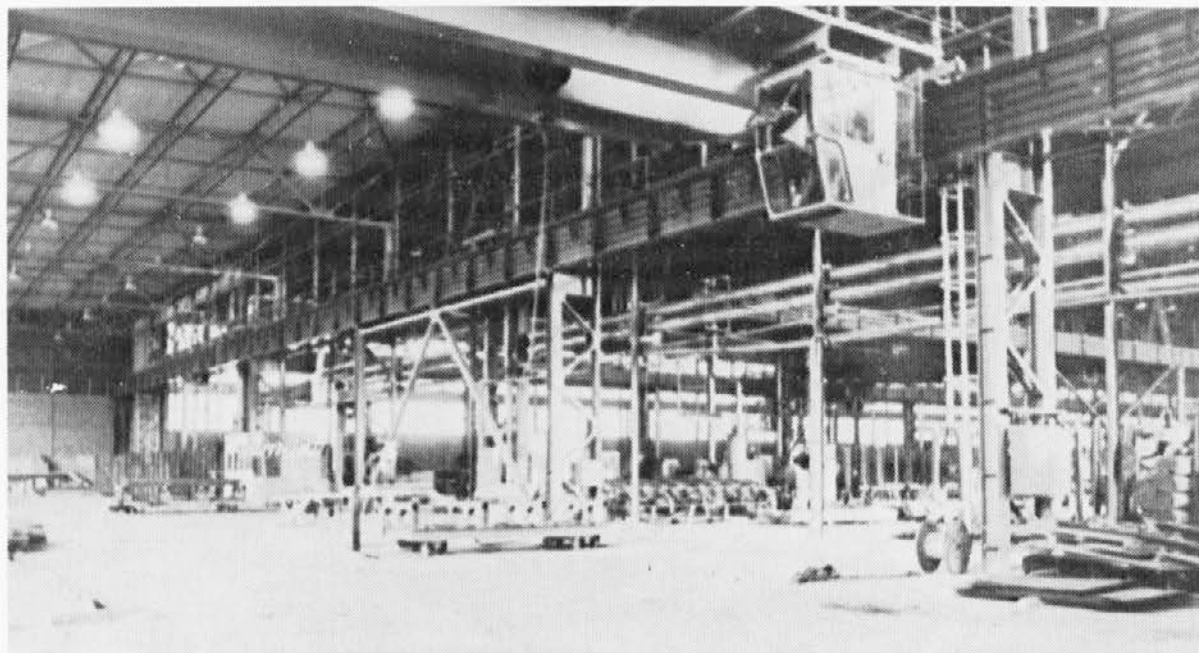
Tudi v gasilstvu so nekateri že zgodaj spoznali prednosti poenotenja cevni priključkov (leta 1860 uvedba enotnih C — cevi z notranjim premerom 45 mm). Na svetovni razstavi na Dunaju leta 1873 je Conrad Magirus predlagal mednarodno poenotenje vseh cevni priključkov, vendar brez uspeha. Posledica tega je bila usodna še 60 let kasneje, ko je do tal pogorel kraj Ōschelbronn v Badenu, ker zaradi cevni nastavkov na hidrantnih številni gasilci iz drugih krajev niso mogli nanje priključiti svojih cevi.

Tudi v gradbeništvu so v drugi polovici 19. stoletja nastajali prvi poskusi načrtne standardizacije, in sicer za velikost opeke, kasneje (leta 1877) so pa predpisali standard za kakovost in način preizkušanja cementa. V isto obdobje sodijo tudi »standardna določila za dobavo železnih konstrukcij za mostove in visoke zgradbe«, ki jih je izdala Zveza nemških društev arhitektov in inženirjev.

Misel poenotenja raznih delov je ob koncu stoletja zajela širok krog takratne industrije v Evropi in Ameriki. Nastali so standardni navoji za razna področja uporabe, mnoge tovarne so začele z uporabo istih delov pri različnih izdelkih (vijaki, matice, kovice, čepi, zatiči, ročaji, itd.). V ta namen so v takratnih velikih podjetjih začeli z ustanavljanjem birojev za standardizacijo, hkrati so pa začele mnoge tovarne iste stroje svoje standarde usklajevati pod okriljem strokovnih društev in združenj.

Proces standardizacije v podjetjih in tudi proces usklajevanja internih standardov med sorodnimi podjetji, celo med konkurenčnimi, je v začet-

ŠEST LET MODERNIZACIJE V VALJARNI

Od štirih etap modernizacije Valjarne, ki teče v železarni od leta 1981, sta končani prvi dve. Zajeli sta rekonstrukcijo električnih naprav na valjarskih progah, novo napravo za kontrolo gredic TIEDE, palnetno vozilo KAMAG, konti peč za žarjenje, energetske instalacije ter delavnice in pralnice valjev.

Zdaj gre v Valjarni proti koncu 3. etapa modernizacije. V njenem okviru sta dva projekta: nova ogrevalna peč in prečna adjustirna hala.

Ogrevalna peč za gredice bo predvidoma začela obratovati v letošnjem 2. kvartalu, za projekte prečne hale (na fotografiji) pa so informacije naslednje: v delu hale, kjer so tudi garderobe, so bile težave z ogrevanjem in odtoki, a so zdaj odpravljene; tehtnice so bile montirane z zamudo, a zdaj delajo dobro; (kljub temu so zato, da bi tehtanje pospešili, naročili spremembo programa tehtanja); I. faza izgradnje torne žage za adjustirno linijo bo končana v 2. kvartalu, 2. faza (kontrolna linija) pa v 3. kvartalu letos.

Kot 4. etapa modernizacije Valjarne pa je v zdajšnjem srednjeročnem planu predvidena rekonstrukcija valjarskih prog.

H. M.

ku tega stoletja zavzel še večji obseg. Svetovna vojna je pa ta proces še skokoma pospeševala v vseh vojskojočih se državah. V tem času so v večini industrijsko razvitih dežel v Evropi in Ameriki ustanovili prve institucije ali združenja za standardizacijo, ki so imele nalogo usklajevati in združevati prizadevanja na področju standardizacije v vseh panogah gospodarstva.

ZAČETKI MEDNARODNE STANDARDIZACIJE

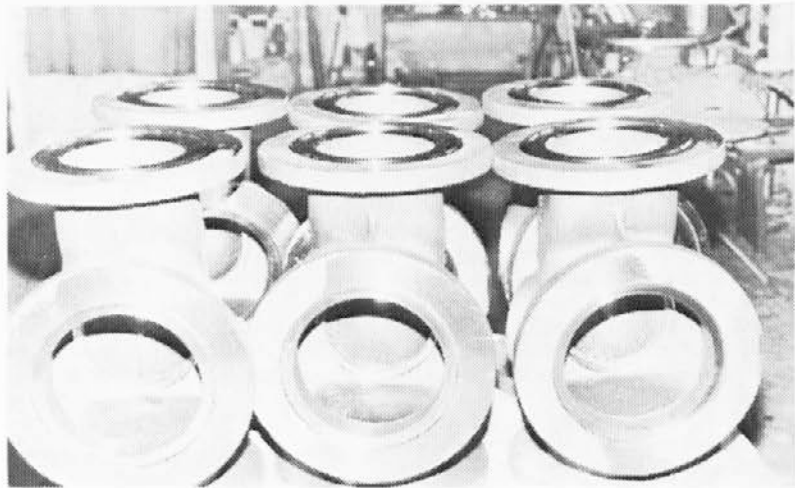
Nevarnost, ki jo skrivajo v sebi električni izdelki, je spodbudila prizadevanja, da se v širšem območju predpisujejo varnostni ukrepi, ki naj zmanjšajo možnost nesreč z električnim tokom. Zato ni zgolj slučaj, da so že 1906 elektrotehniški industrijsko razvitih držav ustanovili Mednarodno elektrotehniško komisijo (IEC) z nalogo, da v njenem okviru izmenjujejo izkušnje in določene ukrepe, ki naj omogočajo čim zanesljivejšo in čim varnejšo obratovanje električnih naprav. Nekaj let po prvi svetovni vojni so l. 1926 nekatere evropske države ustanovile Mednarodno komisijo za atestiranje električnih izdelkov (CEE), kateri so postopoma pristopile skoro vse evropske države.

Namen, da bi odstranili ovire, ki so jih pri mednarodni menjavi blaga predstavljali različni standardi za iste predmete v raznih državah, je zahtevala koordinacijo in usklajitev standardov tudi na drugih področjih gospodarstva. Zato je bila leta 1926 ustanovljena Mednarodna zveza za standardizacijo (ISA) kot prednica današnje Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO). S standardizacijo na ožjih strokovnih področjih so se začele ukvarjati tudi druge, specializirane mednarodne organizacije, katerih razvoj se je razmahnil v zadnjih 25 letih.

RAZVOJ STANDARDIZACIJE V SFR JUGOSLAVIJI

25. septembra lani je minilo štiri-deset let, odkar je vlada FLRJ izdala odredbo o standardizaciji, s katero je ustanovila zvezno komisijo za standardizacijo in določila njene naloge in način dela. S tem je bil položen temelj za razvoj jugoslovanske standardizacije. Sicer začetki standardizacije pri nas segajo v pozna trideseta leta s pojavom gradbenih normativov in nekaterih predpisov s področja rudarstva, elektrotehnike in strojništva. V industrijskih podjetjih, ki jih je kontroliral tuji kapital, so uporabljali tehnične normative držav, od koder je ta kapital izviral (Francija, Nemčija in druge). Toda organiziranega pristopa k standardizaciji, ki bi dal konkretne rezultate, ni bilo, prav tako pa je ta prva prizadevanja prekinil začetek II. svetovne vojne. Zato lahko upravičeno rečemo, da se je jugoslovanska standardizacija začela razvijati šele po vojni. V samem začetku in še preden so bili izdani prvi jugoslovanski standardi, se je Jugoslavija vključila v mednarodne organizacije za standardizacijo, in to v Mednarodno organizacijo za standardizacijo (ISO) in Mednarodni elektrotehniški komite (IEC).

Vloga in pomen standardizacije se je z leti hitro širila. Ustanovljena so bila republiška društva za pospeševanje standardizacije in oblikovali so Zvezo društev za napredek standardizacije Jugoslavije, ki se je včlanila v Mednarodno federacijo združenj za uporabo standardov (IFAN). V velikem številu delovnih organizacij so se oblikovale službe interne standardizacije. Leta 1974 z objavo zakona o standardizaciji se je delovno območje razširilo z organiziranjem funkcije zagotavljanja kakovosti. Danes obsega fond jugoslovanskih stan-

»Tube«

dardov (JUS) in drugih tehničnih normativov število prek 10.000.

TOVARNISKA STANDARDIZACIJA V ŽELEZARNI RAVNE

Tudi pri nas se počasi povečuje razumevanje o nujnosti standardizacije, saj je ta odločujočega pomena za razvoj, konstrukcijo, proizvodnjo, prodajo in nabavo. Služba za standardizacijo deluje kot posredovalec med temi dejavnostmi in mora koordinirati nasprotujoča si mnenja in interese v korist celotne delovne organizacije. Mimo tega mora zastopati interese na področju standardizacije tudi izven DO, in to kot proizvajalec in uporabnik.

Brez standardizacije si ne moremo niti zamišljati racionalnega dela in brez nje ne bi bilo sedanjih velikih proizvodnih sistemov v svetu. Kot primer vzemimo očitna ogromna prizadevanja in vlaganja, največjih proizvajalcev računalnikov, avdio in videotehnike po enotnih standardih, ki

zagotavljajo kakovost in ceneno proizvodnjo. Tudi v Železarni Ravne se vedno bolj zavedamo, da kakovost prepogosto niha, da je neponovljiva in predvsem predraga. Tuji standardi, predvsem DIN, ASTM, BS, ISO in drugi nam na najcenejši način približujejo tržišča razvitih držav, in če hočemo izvažati, moramo njihove norme upoštevati. Prav tako nam omogočajo zasledovanje tehničnega razvoja v svetu.

Dolžnost in nujna strokovnih delavcev v železarni je spremljanje teh normativov s področja prodaje in nabave, proizvodnje in tehnologije, kontrole, konstrukcije, osvajanja novih jekel, razvoja novih izdelkov, načrtovanja razvoja informatike, organizacije dela... Od stopnje prilaganja tržnim razmeram je odvisen naš skupni obstoj.

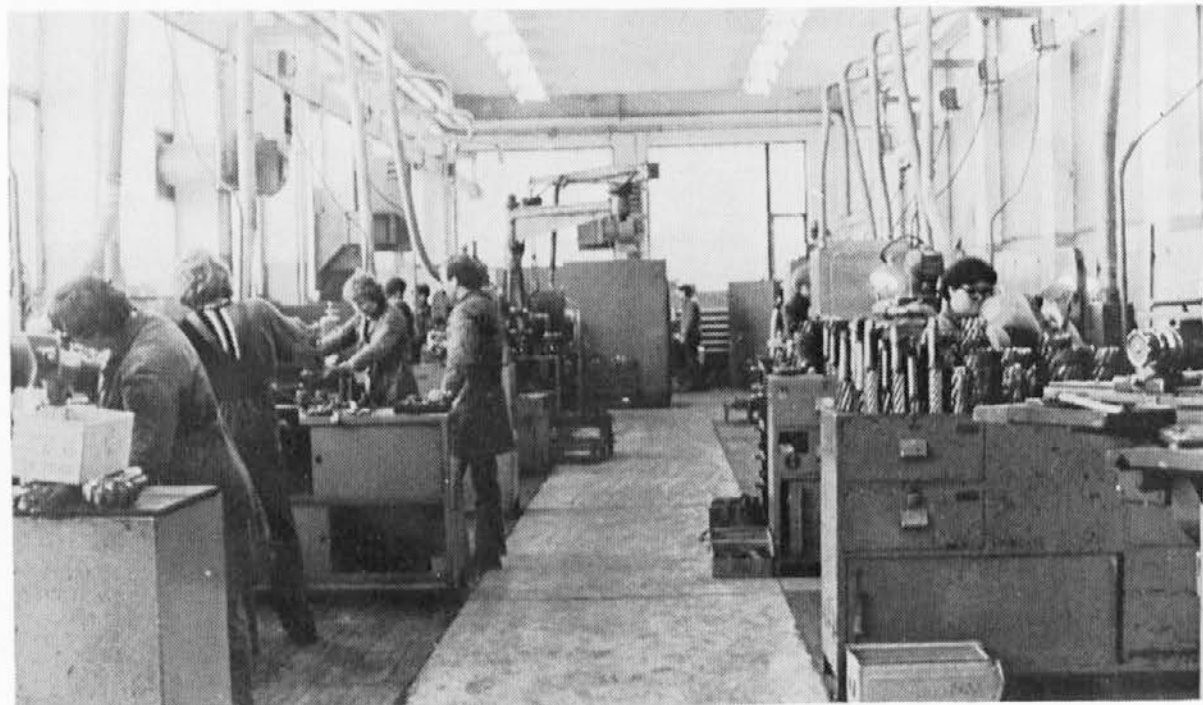
Današnji naš proizvodni asortiment je nesprejemljivo pester, pa naj bo na področju izdelave jekel ali ostalih izdelkov. Kot tak zahteva težko obvladljivo veliko število tehnologij, orodij in strojev, vgradnih elementov, veliko porabo časa »prosti tek« za pripravo agregatov ali strojev za nov izdelek, raznovrstnost kontrolnih postopkov in še in še.

To stanje prav gotovo ne omogoča ekonomičnosti proizvodnje in ga bo treba v nadaljnjem razvoju z odločitvami o prednostih bistveno spreminiti.

Teče tretje leto, odkar smo v železarni oblikovali službo za standardizacijo. V tem času smo si prizadevali približati »standardizacijsko« miselnost čim širšemu krogu sodelavcev. V standardoteki železarne smo zbrali okrog 40% jugoslovanskih standardov ter veliko tujih in mednarodnih standardov. Sproti obveščamo sodelavce v DO o spremembah ali novitetah. Da bomo informiranje še izboljšali in standarde približali uporabniku, prav zdaj pripravljamo vnos le-teh na računalnik.

Poleg osnovnih in splošnih tovarniških standardov smo izdelali več kot 60 TS, ki obravnavajo tipizacijo nabavljenega materiala, prevzemne predpise, označevanje jekel, organizacijo dela, časovne normative, metalurško tehnologijo, tehnologijo in kontrolo varjenja, in druge. Poleg nadaljevanja dela na naštetih področjih načrtujemo za letos še tipizacijo orodja, standardizacijo tehnoloških postopkov na področju mehanske finalizacije, tipizacijo jekel iz našega programa, tipizacijo postopkov toplotne obdelave. Vse te dejavnosti povezujemo in dopolnjujemo v obstoječi računalniški informacijski sistem.

V BRUSILNICI – ČISTO OZRAČJE

Brušenje je postopek v kovinski obdelavi, pri katerem nastaja veliko prahu, zato so pri tovrstnih strojih marsikje težave z odpraševanjem. Tudi v brusilnici Strojov in delov so jih imeli, dokler se niso pred letom dni preselili v novo delavnico, opremljeno s centralno odpraševalno napravo, ki jo je izdelala Klima Celje. Naprava čisti zrak s pomočjo ciklona in je zelo učinkovita. Njena pomanjkljivost pa je v tem, da povzroča precej hrupa, ki ga zdaj lahko omejijo le tako, da priprejo lopute, s tem pa se zmanjša učinkovitost odpraševanja. Problem nameravajo rešiti s posebnimi stenski oblogami, dušilkami hrupa.

M. P.

Delo tovarniške standardizacije je tesno povezano s sodelovanjem delavcev vseh okolij v del. organizaciji in je do sedaj potekalo zgledno. Zastavljene naloge bomo lahko uspešno uresničevali le s podporo uporabnikov standardizacije ter z ustreznim reševanjem kadrovskih in prostorskih težav. Znano je, da je vlaganje v kadre bolj donosno kot vlaganje v materialne storitve.

Inž. Boris Jocič,
služba za standardizacijo

Literatura

— Standardizacija in njena vloga v nadaljnjem razvoju gospodarstva SFR Jugoslavije, Gospodarska zbornica SR Slovenije, Elektrotehniška zveza Slovenije, Ljubljana

— Četrdeset godina jugoslovanske standardizacije. Zvezni zavod za standardizacijo

— Tehnološki razvoj SOZD Slovenske železarne. Služba za razvoj in raziskave 1984

KULTURA

KULTURNA KRONIKA

3. aprila je v Titovem domu na Ravnah gostovalo amatersko gledališče Skender Kulenović iz Travnika s komedijo Agačevića Ljudje kot vlaki.

10. in 11. aprila sta bili v ravnem Titovem domu zadnji abonmajski predstavi v sezoni 1986/87. SNG Drama iz Ljubljane je uprizorilo delo Bertholda Brechta Malomeščanska svatba.

Od 10. do 18. aprila je v Likovnem salonu na Ravnah razstavljal Franc Boštjan. Predstavil je vrsto pokrajinskih motivov in koroških domačij, največ v oljni tehniki in pastelu, ter dve sepiji.

Zadnji koncert glasbenega abonmaja (nastopiti bi moral Komorni orkester Slovenske filharmonije s solistom Stankom Arnoldom) je, žal, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev odpadel, prikrajšani pa niso bili otroci, ki so si lahko **17. in 18. aprila** v vseh večjih krajih doline ogledali Zgodbo o levjih zobeh; uprizorilo jo je Lutkovno gledališče Maribor.

18. aprila je bil v Narodnem domu v Mežici uspešen koncert Pihalnega orkestra Rudnika Mežica.

23. aprila je bila v Narodnem domu v Mežici osrednja občinska proslava ob dnevu OF. Nastopila je gledališka skupina KUD Prežihov Voranc z dramo Matjaža Kmecla Intervju.

Na Lešah so imeli ta dan v počastitev praznika OF koncert mešanega pevskega zbora DU Prevalje, proslave pa so bile v teh dneh tudi v vseh krajevnih skupnostih ravenske občine.

25. aprila je priredil moški pevski zbor Vres v Družbenem domu na Prevaljah 16. redni letni koncert.

M. P.

1000 DIN ZA SOFIJSKE SOLISTE IN 1000 DIN ZA DIVJE MESO

(Koncert na Prevaljah je bil regresiran, KUD Bratstvo pa si kot vsa amaterska društva služi denar tudi z vstopnino)

Letos je bilo že veliko sestankov o kulturi in na njih veliko besed o denarju, ki ga ta naša postran-

ska dejavnost ima. Zato, ker je tega denarja premalo.

Kako ga torej razdeliti? Da ga je treba več kot polovico od celote v občini dati Koroški osrednji knjižnici, je bilo jasno, in sklep ni buril delegatov. Mnenja pa so se začela kresati, ko se je vagal denar pri Zvezi kulturnih organizacij. Na katero stran ga dati več: amaterski ali profesionalni kulturi (t.i. prireditveni poslovalnici)? Pa so rekli zagovorniki amaterizma: prava množična kultura je amaterska, iz nje rastemo, denar njej; če pa kdo hoče poslušati sofijske soliste, naj izvoli plačati kvaliteto ustrezno ceno (ne da je vstopnica več kot pol regresirana — iz skupne vreče). Drugače so seveda mislili »elitisti«: amaterizem je amaterizem, ljudi je treba vzgajati s kvaliteto.

Končno se je odločilo tako, da bo delitev približno na pol. Ker pa

je vreča na pol prazna, bo za vsakega malo. Gotovo premalo.

P. S. Posnetek je z amaterske predstave SS TNPU Ravne Trnufčica preveč in sedem palčkov (režija Silva Sešel). Skupaj z drugo predstavo iste šole »The Show must go on« v režiji Emila Pečnika se je z letošnjega občinskega srečanja Naša beseda uvrstila na območno. Čestitamo!

H. Merkač

MISLI MARINE CVETAJEVE

V življenju in verzih je največ vredno tisto, kar se je izjalovilo.

***

Nedavno v Kuncovu sem se pokrižala pred hrastom. Očitno izvir molitve ni strah, ampak zanos.

***

Junaštvo duše je živeti, junaštvo teles — umreti.

*Saj nisem volk,
sem le kuža*

RAZSTAVA DEL FRANCA BOŠTJANA

Aprila je v ravnem Likovnem salonu razstavljal član Društva slovenskih likovnih umetnikov, sicer delavec Železarne Ravne, Franc Boštjan. Otvoritve, ki je bila 10. aprila, se je udeležilo lepo število ljubiteljev likovne umetnosti. Na slovesnosti je pel moški pevski zbor Vres, o razstavljenih delih pa je spregovoril dr. Cene Avguštin. Večino razstavljenih del je avtor naslikal v obdobju enega leta, kar priča o veliki ustvarjalni plodovitosti tega našega likovnika. Strokovno oceno del bomo objavili v prihodnji številki Informativnega fužinarja.

M. P.

ZDRAVJE

AIDS — KUGA 20. STOLETJA

Kaj je AIDS?

AIDS je zelo resno obolenje. Povzroča ga virus, ki oslabi obrambno sposobnost organizma, da se ni več sposoben braniti proti boleznim, ki so sicer zdravemu človeku dokaj nevarne. Virus napade telesne celice, ki ščitijo telo pred okužbami.

Kje najdemo virus?

Najdemo ga v vseh človeških izločkih (kri, semenska tekočina, solze, urin, slina...)

Odpornost virusa

Virus je občutljiv na navadna dezinfekcijska sredstva, posebno na klorove pripravke. Pri temperaturi 60°C pogine v pol ure, pri visoki temperaturi že po nekaj minutah.

Kako se okužimo?

- s spolnim kontaktom z okuženo osebo,
- z okuženo krvjo in njenimi derivati,
- z okuženimi instrumenti (z injekcijskimi iglami, rezili itd.),
- prek posteljice se okuži še nerojeno dete okužene matere.

Drugi načini okužbe do sedaj niso bili dokazani, prav tako ni bilo dokazano, da bi se virus prenašal s hrano, vodo, zemljo, prek insektov ali s kapljicami pri govoru, kihanju ali kašlju. Tudi krvodajalec se pri odvzemu krvi ne more okužiti, ker se kri odvzema s priborom za enkratno uporabo. Zaščiteno je tudi prejemnik krvi, saj je kri vsakega krvodajalca pregledana na prisotnost protiteles proti virusu AIDS-a.

Inkubacija (čas od okužbe do pojava prvih znakov bolezni) traja od dveh mesecev do 14 let in več.

Znaki obolenja

Na AIDS posumimo pri bolniku, pri katerem so dalj časa prisotni naslednji znaki:

- šušljanje za več kot 10% telesne teže,
- utrujenost,
- močno znojenje, zlasti ponoči,
- povišanja telesne temperature brez vzroka,
- stalni glavobol,
- otekline bezgavk brez vzroka (najčešče na vratu, v zatilju in pod pazduho),
- suh kašelj nepoznanega vzroka,
- dolgotrajne driske, krči v trebuhu ali menjajoče se driske z zaprtjem,
- bele obloge ali rdečine v ustni votlini, na jeziku ali žrelu,
- nepojasnjene spremembe v koži ali pod kožo.

Kako ugotavljamo okužbo z virusom AIDS-a?

Okužbo dokazujemo s serološko preiskavo krvi. V krvi ugotavljamo prisotnost virusa ali prisotnost protiteles proti virusu. Protitelesa se razvijajo v krvi v nekaj tednih po okužbi.

Ali vsi okuženi zbolijo za AIDS-om?

Ne! Večji del okuženih ostane zdrav vse življenje, čeprav ostanejo kliconosci — torej širijo okužbo v svojo okolico, sami pa ne zbolijo. Pri 20—30% okuženih se sicer pojavijo

nekateri od navedenih znakov obolenja, a le del teh preide v pravo obliko obolenja AIDS-a. Računajo, da od 100 primerov okuženih zbolijo za AIDS-om okrog 10—30%.

Zdravljenje je simptomatsko. Zdravil, ki bi ozdravila bolnika z AIDS-om, zaenkrat še nimamo.

Izid bolezni

Bolezen se v dobi nekaj mesecev do pet let konča s smrtjo.

Kako se obvarujemo okužbe z virusom AIDS-a?

— Izogibajmo se neprestanemu menjavanju partnerjev istega ali nasprotnega spola (homoseksualno, biseksualno).

— Pri spolnem odnosu uporabljamo kondom, ki se mora pred uporabo pregledati!

— Za narkomane je nujno zdravljenje osnovne bolezni; sicer si naj injekcijskega pribora medsebojno ne izposojajo!

Samo da je klop

— Če pripadamo t.i. »rizični skupini« (hemofiliki, narkomani, homoseksualci), skrbimo za redne preglede krvi na prisotnost protiteles proti virusu AIDS-a!

— Poskrbimo za zdravo spolno življenje ob stalnem partnerju in ob uporabi zaščite s kondomom!

AIDS pri nas

V Jugoslaviji je bilo do decembra lani pet smrtnih primerov te bolezni, v začetku leta še dva (podatki Komisije za AIDS, Zvezni zavod za zdravstveno zaščito SFRJ).

Referat za zdravstveno vzgojo

REKREACIJA IN ŠPORT

ALPSKO SMUČANJE

Konec marca in v aprilu so bila na naših smučiščih številna tekmovanja alpincev, na katerih so dosegali lepe uvrstitve tudi reprezentanti Fužinarja. Posebno Matej Čuješ je v pretekli sezoni opozoril nase z dobrimi vožnjami in vidnimi uvrstitvami na tekmah FIS, uspešni pa so bili tudi ostali koroški smučarji. Poglejmo si uvrstitve alpskih smučarjev Fužinarja, na nekaterih pomembnejših tekmovanjih ob koncu sezone:

— V superveleslalomu za mladinski pokal na Krvavcu je med 80 tekmovalci zmagal Čuješ pred Čebuljem in Markičem (Tržič)... 5. Kostanjevec, 8. D. Žagar, 9. Močilnik.

— Naslednji dan, t.j. 24. marca, so se tekmovalci pomerili v veleslalomu za mladinski pokal: 1. Planinšek (Branik), 2. Čebulj, 3. Čuješ in 6. D. Žagar.

— Na Kopah je SK Slovenj Gradec organiziral mednarodni veleslalom, na katerem je presenetljivo zmagal Grilc (Triglav Kranj), Čuješ je bil 4.

— 1. in 2. aprila sta bili dve smučarski prireditvi pri Arehu na Pohorju. V tekmah za mariborski slalom je bil najboljši Jurko (ČSSR), fužinarjevi smučarji pa so se uvrstili: 12. D. Žagar, 14. Čebulj, 15. Čuješ. V drugem slalomskem nastopu, ki je veljal za Cizljev memorial, se je bolje uvrstil le Dušan Žagar, na 13. mesto, zmagal pa je Jeseničan Zan.

— Na letošnjem prvem Kuraltovem memorialu v slalomu na Soriški planini, ki je bil 5. aprila, je slavil Bireš (ČSSR)... 7. Čuješ, 9. Čebulj.

— Dve mednarodni smučarski tekmi na Kaninu 8. in 9. aprila sta bili izjemno uspešni za koroške smučarje. Uvrstitve v veleslalomu: 1. Zan (Jesenice)... 4. Čebulj, 6. Čuješ, 13. D. Žagar, 17. Kostanjevec. V slalomu pa so se zvrstili: 1. Čuješ pred Felsbergerjem iz Avstrije... 4. D. Žagar, 7. Močilnik, 9. Pepevnik, 10. Kostanjevec.

— Ob izteku letošnje smučarske sezone sta bili dve FIS prireditvi, in sicer 11. aprila na Zelenici in 12. aprila na Platku nad Reko. V prvem superveleslalomu na Zelenici se je uvrstil le Žagar na 17. mesto, v drugem pa Čebulj na 16. mesto. Tudi naslednji dan, na smučišču na Platku, fužinarjevi tekmovalci niso imeli veliko uspeha. Med 66 tekmovalci sta dobro smučala le Čuješ, ki je bil 4. in Žagar, ki je bil 7. Slalom za jadranski pokal je dobil Čehoslovak Jurko, uvrščenih pa je bilo le 19 tekmovalcev.

Blizu 90 mladih tekmovalcev se je letos zbralo na tradicionalnem dvoboju smučarjev Mežiške doline in avstrijske Podjune. Na smučiščih na Peci so se pomerili v veleslalomu, ekipna zmagala pa je tudi tokrat pripadla smučarjem iz ravenske občine. Po posameznih kategorijah so se smučarji in smučarke iz Mežiške doline uvrstili: mlajši cicibani 1. Simon Solero, 2. Jani Hercog, mlajše cicibanke 3. Jana Makuc. Med st. cicibani je zmagal Igor Zagarnik pred Ošlakom in Veselkom, med st. cicibankami je bila Mateja Kraševc. 2. Med ml. pionirji je bil Dejan Rodošek, 2., med pionirkami so bile na prvih treh mestih smučarke iz Podjune. Željko Pustoslemšek je zmagal med starejšimi pionirji, tretji je bil Samo Bobek, med pionirkami iste kategorije pa Germačnikova. 2. Naši smučarji so imeli največ uspeha v mladinskih kategorijah, saj je pri fantih zmagal Borut Močilnik pred Krajncem in Kostanjevcem, pri dekletih pa Katjuša Pušnik pred Napotnikovo in Skrinjerjevo.

PLAVANJE

Mladi talentirani plavalci Fužinarja Evi Breznikar je na dvodnevem republiškem prvenstvu za pionirje B (do 10 let), ki je bil na Ravnah, uspel pravi podvig. Skupaj je osvojila kar 10 zlatih medalj, od tega 8 v posamičnih nastopih in dve v štafeti.

Poleg tega je Breznikarjeva dosegla še nov državni rekord na 100 m mešano z rezultatom 1:22,00 in bila nasploh najuspešnejša plavalka tega republiškega prvenstva. Pri fantih je bil najboljši Matić Lipovž iz Ljubljane s petimi odličji, medtem ko sta se v domači vrsti še zlasti izkazala Miha Hribernik in Saša Kovač. Med 140 plavalci in plavalkami iz 14 klubov so meli največ uspeha Trboveljčani, ki so postali ekipni zmagovalci, pred ljubljansko Ilirijo in domačim Fužinarjem.

ODBOJKA

Prvenstvo odbojkaric v II. zvezni ligi je bilo sklenjeno 12. aprila. Nove prvakinje in ponovno članice I. zvezne lige so igralke Železničarja iz Osijeka, odbojkarice Fužinarja pa so osvojile odlično drugo mesto. V zadnjih treh nastopih so bile Ravenčanke dvakrat uspešne, v gosteh so premagale Koper/Cimos s 3 : 2 in doma Gradačac z istim rezultatom. Srečanje z Jedinством Elir iz Tuzle je bilo predstavljeno za konec prvenstva, v tej tekmi, ki pa ni odločala o ničemur, so bile Ravenčanke poražene z 2 : 3 na domačem parketu.

Odbojkarji Fužinarja so po šestih zaporednih porazih v drugem delu prvenstva zabeležili dve zmagi. V Novem mestu so presenetljivo premagali domači Pionir, doma pa Pakrac/Papuk, obakrat je bilo 3 : 0. Predtem so na Ravnah dokaj nesrečno izgubili tekmo z Jedinством Interpletom iz Brčkega z 2 : 3. Eno odločilnih srečanj v boju za obstanek v II. zvezni ligi so fantje odigrali na Reki, kjer pa so bili poraženi z 1 : 3. V zadnjih kolih so igrali na Ravnah z ekipo Metalec iz Siska, v gosteh pa so se pomerili z Zadrom.

ROKOMET

En sam neodločen izid v prvih krogih spomladanskega dela prvenstva enotne republiške lige, to je gotovo

manj, kot smo od rokometišev Fužinarja pričakovali. Po presenetljivo osvojeni točki v Kozini proti Jadranu je bilo pričakovati še kakšno zmago v naslednjih kolih, posebej doma nad tekmeči z dna razpredelnice. Fantje so resda igrali bolje kot v jesenskem delu prvenstva, toda na večini srečanj je odločila boljša telesna pripravljenost igralcev nasprotnih ekip in njihove večje izkušnje. Rezultati: Fužinar — Usnjar 23 : 27, STT Rudar — Fužinar 27 : 25, Fužinar — Peko 26 : 27 in Fužinar — Inles 21 : 25. V naslednjih dveh kolih so se rokometiši Fužinarja pomerili v Slovenj Gradcu s Partizanom in doma s Črnomljem.

Rokometiške Fužinarja, ki so v jesenskem delu prvenstva II. republiške lige le trikrat zmagale, so pričele drugi del izredno obetavno. V treh uvodnih tekmah so bile uspešne, saj so v gosteh premagale Velenje z 19 : 14 in doma Lisco s 23 : 19, medtem ko so tekmo proti Dravi iz Ptujke dobile z 10 : 0 brez boja.

NOGOMET

V prvih petih kolih spomladanskega dela prvenstva območne slovenske lige so nogometiši Fužinarja dosegli polovičen izkupiček. Zmagali so doma proti Proletarcu iz Zagorja in presenetljivo v Kidričevem z Aluminijem, neodločen izid pa dosegli v Brežicah. Rezultati: Svoboda — Fužinar 2 : 2, Fužinar — Proletarec 1 : 0, Partizan Zalec — Fužinar 3 : 2, Fužinar — Šmartno 0 : 2 in Aluminij — Fužinar 3 : 7. Po 16. kolu so Ravenčani na 10. mestu na lestvici.

Mladim nogometašem Fužinarja, ki nastopajo v enotni republiški ligi, grozi izpad iz te konkurence. Že v jesenskem delu so pokazali manj, kot smo od njih pričakovali, in osvojili samo od njih predzadnje mesto. Toda tudi nadaljevanje prvenstva ni prineslo obetavnejših rezultatov, saj so mladinci Fužinarja doslej osvojili le dve točki. Rezultati: Fužinar — Usnjar 0 : 3, Teol Slovan — Fužinar 8 : 2, Fužinar — Dravinja 1 : 1, Ilirija — Fužinar — preloženo, Fužinar — Maribor 0 : 0.

KEGLJANJE

V zadnjih dveh kolih enotne republiške lige je uspel kegljarkam Fužinarja pravi podvig, saj so tako doma kot v Kranju premagale kegljarske Triglav. S tema pomembnima zmagama so se Ravenčanke izenačile po točkah z Rudarjem iz Trbovelj in po točkah iz Ajdovščine. Rezultati: Fužinar — Triglav 2365 : 2302 (najboljši pri Fužinarju Spanžev 440 in Cigler 412), Triglav — Fužinar 2385 : 2424 (Cigler 434, Prinčič 423). Troboj med ekipami Tekstine, Rudarja in Fužinarja, ki je odločal o izpadu ene izmed teh ekip iz republiške lige, je bil 26. aprila na kegljišču Slovana v Ljubljani — o njem pa bomo poročali v prihodnji številki IF.

Kegljači Fužinarja so pričakovano izgubili tudi zadnji dve tekmi v okviru enotne republiške lige. Tako na Ravnah kot v Ljubljani so jih premagali republiški prvaki kegljači Gradisa. Rezultati: Fužinar — Gradis 5028 : 5279 (Paradiž 866, Borovnik 855), Gradis — Fužinar 5028 : 4790 (Mlakar 832, Lojen 805). Poleg Ravenčanov so iz lige izpadli tudi kegljači Tekstil Slovana, če ne bo prišlo do spremembe tekmovalnega sistema oziroma ustanovitve zvezne kegljaške lige. V tem primeru bi obe omenjeni ekipi zadržali status republiških ligašev.

Po prvem kolu prvenstva koroške regije za kegljaške dvojice, tekmoval-

nje je bilo na Prevaljah, je vrstni red naslednji: moški — 1. Bojan Golob — Franc Klemenc (Korotan), 2. Štefan Penšek — Alojz Strašek (Slovenj Gradec), 3. Ferdo Paradiž — Ivan Borovnik (Fužinar), itd., ženske — 1. Cvetka Harnold — Heda Lečnik (Fužinar), 2. Nada Črnič — Darinka Ramšak (Slovenj Gradec), 3. Ivanka Sabljar — Betka Saberčnik (Korotan), itd.

NAMIZNI TENIS

V prvih štirih kolih spomladanskega dela prvenstva v medrepubliški ligi so bili igralci Fužinarja dvakrat uspešni. Doma so premagali Bagat iz Zadra s 5 : 4 in v Tuzli Jedinstvo Rudhem z 8 : 1, izgubili pa na Ravnah s Kvarnerjem z Reke s 4 : 5 in v Osijeku z Metalcem kar 0 : 9. V Osijeku so povsem odpovedali in doživeli pravo katastrofo. Uspeh v Tuzli je bil pričakovani, saj je ekipa Jedinstva na zadnjem mestu na lestvici. Po trikrat sta zmagala Jamšek in Sirovina, dve zmagi za Fužinar pa je priigral Bezjak. Naslednja dva dvoboja so Ravenčani odigrali doma proti Jajcu in Vitezu. Po 13. kolih medrepubliške lige so igralci Fužinarja uvrščeni na 6. mesto.

Hi, konjiček

Državno namiznoteniško ekipno prvenstvo za pionirje, ki je bilo od 10. do 12. aprila v Murski Soboti, je prineslo nepričakovano odlično uvrstitev igralcem ravnanskega Fužinarja — 3. mesto. Mladi igralci Fužinarja Dejan Ledinek, Matjaž Kus (oba iz Radelj) in Uroš Lesjak so poskrbeli za največje presenečenje na prvenstvu. Na nedavnem republiškem prvenstvu so bili drugi, zato so tokrat vskočili kot rezerva, potem ko je udeležbo odpovedal predstavnik Makedonije. V predtekmovalni skupini so naleteli na težke nasprotnike, toda fantje so zaigrali odlično. Premagali so po vrsti: Borovo s 5 : 4, Voždovac in Jajce s 5 : 2 ter Slogo iz Doboja s 5 : 3, izgubili pa le s kasnejšim državnim prvkom Vojvodino z Novega Sada z 1 : 5. Tako so se igralci Fužinarja uvrstili v finale, kjer so bili uspešni še proti Vitezu s 5 : 3, v boju za drugo mesto pa so morali priznati premoč igralcev Bagata iz Zadra. Mladi nadarjeni igralci ravnanskega kluba so bili najbolje uvrščena slovenska ekipa na tem državnem prvenstvu, saj so bili Sobočani šele šesti.

Za izjemen uspeh sta poleg igralcev gotovo zaslužna tudi trenerja, Radeljčan Vojko Lukner in Fužinarjev trener Ludvik Bavče. Pa še nekaj je pomembno. Dva kluba — Radlje in Fužinar sta znala združiti moči, se dogovoriti o sodelovanju, o skupnem delu. Marljivim odbornikom obeh klubov je uspelo to, kar je pri drugih športih v koroški krajini tako

težko doseči. Tako nekaj pionirjev Radelj nastopa za barve Fužinarja, pionirka ravnanskega kluba Placetova pa igra za Radlje. Uspehi so vidni, odločitve namiznoteniških delavcev pa so posnemanja vredne.

V Beltincih je bil 11. april tretji republiški pozivni turnir za pionirje v namiznem tenisu. Lep uspeh je dosegel igralec Fužinarja Bogdan Tušek, ki je prvič nastopil v tretji skupini in bil drugi, njegov klubski tovariš Mladen Pepelnak pa šesti.

Ivo Mlakar

NAJVEČ PLANINCEV JE NA PREVALJAH

Ob občnem zboru PD Prevalje

Analiza PZS za leto 1986 je pokazala, da glede na odstotek prebivalstva, vključenega v planinska društva, daleč pred vsemi slovenskimi občinami prednjači ravska. Med PD izstopa prevaljsko s 1738 člani.

Kot je na občnem zboru 20. marca povedal predsednik Stanko Lodrants, je to »odraz agilnosti društvenih poverjenikov. Vendar le-ti svoje dela ne bi mogli opravljati, če krajani v društvu ne bi imeli kaj videti. V malem kraju, kjer se vsi poznajo, je skoraj nemogoče blefirati s čim, česar ni, ali kratkoma lagati se.«

Na občnem zboru so zato predstavili vse »gospodarske, kulturne in politične začimbe društvenega dela, ki odlikujejo organizacijo, a ne smemo pozabiti, da je v osnovi telesnokulturna, predvsem pa rekreacijsko usmerjena.«

Z izgradnjo prizidka doma na Uršlji gori ni bila pospešena le kvantiteta planinskega gibanja v naši okolici (leta 1986 11.000 obiskovalcev in 924 nočitev), temveč so bile omogočene tudi nove kvalitete (prireditve na Gori).

Društvo je organiziralo 9 izletov in prireditev; omenimo naj le poletna in zimska kulturna srečanja, nočni pohod in srečanje žensk na Uršlji gori. Značilnost vseh je »vsebinska in oblikovna raznolikost, izvirnost, aktualnost in odmevnost. Razveseljivo pa je, da se krog organizatorjev širi in da ideje prihajajo tudi iz baze.«

Ljubezen do gora razvijajo že v vrtcih. Našitke in značke ciciban-planincev je za udeležbo na 8 oziroma 12 izletih dobilo 100 cicibanov. V osnovni šoli je slaba polovica učencev članov PD. Na 5 izletih jih je bilo 170. Mladinski odsek je organiziral planinsko šolo, ki jo je zaključilo 22 otrok, in 10 izletov.

Člani AS so opravili 51 plezalnih vzponov. Irena Komprej je bila v prvi slovenski ženski odpravi na Himalajo, letos pa se bo en alpinist priključil črnjanski odpravi v Karakorum.

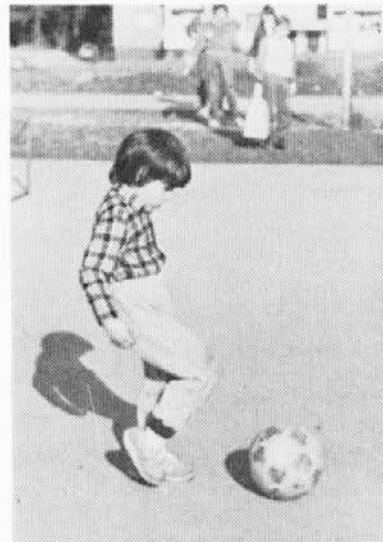
Planinci so na občnem zboru izbrali nov upravni odbor, za novega predsednika pa Ivana Kompreja. Tončko Stres so zaradi dolgoletnega vestnega dela (bila je blagajničarka) imenovali za častno članico PD.

Andreja Čibron

KARATE

Republiško tekmovalstvo za lahko, polsrednjo, srednjo in poltežko kategorijo je bilo 7. 3. 1987 v Mariboru. V polsrednji kategoriji je naš Ivan Mravljak izgubil repasažno borbo med 8 najboljšimi.

22. 3. 1987 je bilo v Kranju republiško člansko prvenstvo v katah posamezno in ekipno, boji absolut-

Bo gol?

nih kategorij ter ženske v katah. Rezultati:

Roman Breznik je bil v katah posamezno 4., v abs. kategoriji 5., Klavdija Ošlovnik je bila v katah posamezno 4., Maja Lasnik pa 9.

V katah je naša ženska ekipa (Ošlovnik, Lasnik, Čekon) osvojila 3. mesto in lep pokal.

V prvi polovici marca je bil v Titovem Velenju sodniški seminar za wuko sistem. Vsi trije naši udeleženci so uspešno opravili izpite za regionalne sodnike, in sicer: Breznik in Mravljak za borbe in kate, Ošlovnikova za kate.

R. Breznik

ŠAH

6. aprila so igralci ŠK Fužinar odigrali 7. hitropotezni turnir za letošnji pokal kluba. Med 14 igralci je zmagal Danilo Peruš z 11,5 točke pred Zdravkom Burjakom z 10,5, Markom Vrečičem z 9, Mirkom Čoličem (ŠK Črna) z 8 in Andrejem Erjavcem, prav tako z 8 točkami.

Fužinarjevi igralci so se 10. 4. udeležili koroškega polfinala za Titov pokal '87, ki je bil v hotelu Košenjak v Dravogradu.

V nekoliko skromnejši udeležbi je zmagala koroška selekcija, ki tekmuje za slovenjegraški šahovski klub, na čelu z Danilom Perušem. Solidno 2. mesto je zasedla prva ekipa Fužinarja, za katero so igrali Burjak, Vrečič, Komarica in Erjavec, medtem ko je bila Železarna Ravne peta. Na republiški finale se je uvrstila zmagovalna ekipa.

M. V.

MISLI

Človekova fizična teža ni v breme družbi.

...

Ljubezen pomeni poskus misliti z mislimi ljubljene človeka.

...

Težko je danes biti pameten med neumnimi, še težje pa je neumnim dopovedati. Težko je razbijati spomenike, ki so bili postavljeni samo v mislih.

...

Pisati bi smeli samo pismeni.

KRŠITVE DELOVNIH OBVEZNOSTI

Skupna disciplinska komisija je v mesecih januar in februar 1987 obravnavala naslednje kršilce delovne obveznosti:

TOZD JEKLARNA

1. SUMNIK ADOLF — avtogeni rezalec, neopravičeno je izostal z dela 4 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
2. PRANJIC NEDELJKO — pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto.
3. PEPŠI ALI — zidar livnih plošč, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece (povratnik).
4. RAJŠP MIRKO — pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
5. LUKIČ VOJSLAV — pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
6. KRAJNC OTO — pripravnik 2. stopnje, neopravičeno izostal z dela 1 dan, javni opomin.
7. ODOBAŠIČ HUSEIN — pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
8. PALKO ANDREJ — pripravljalec za litje, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev (povratnik).

TOZD JEKLOVARNA

1. DROL FRANC — peskalec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
2. GROS MILAN — pripravljalec vložka, odklonil delo, javni opomin.
3. TOPIČ GOJKO — brusilec na rafami, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
4. STEHARNIK FRANC — izdelovalec mask, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.
5. PRELOGAR FRANC — varilec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
6. JAMBROŠIČ DARKO — rezalec na torni žagi, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
7. STROJNIK IVAN — elektrovarilec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
8. AHMETIĆ HASAN — brusilec, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.

TOZD VALJARNA

1. PRAZNIK DRAGO — rezalec vročih kolobarjev, na delu je bil vinjen, javni opomin.
2. PEČNIK ANTON — pultist, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
3. ROŠER BOJAN — brusilec, samovoljno prenehal hoditi na delo, prenehanje delovnega razmerja.
4. KIŠ GORAZD — transportni delavec, prišel na delo vinjen in je na delu zaspal, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.
5. ORLOVIĆ ANTO — transportni delavec, s sodelavcem se je stregel, javni opomin. Suspens je utemeljen.
6. POGOREVCNIK KAREL — prevzemnik vročih gredic, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.
7. ZAGERNIK ANTON — brusilec na centromaskinu, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
8. BARIĆ ANTO — transportni delavec, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.
9. RIKIČ STEVO — ravnalet, bil nesramen do sodelavca in mu grozil s pretepom, disciplinski ukrep denarna kazen 10.783 din.
10. ZAJC FERDO — valjavec na valjarskem ogrodju, neopravičeno je izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 3 mesece.

TOZD JEKLOVLEK

1. VOGLIČ FRANC — ravnalet, užival alkohol na delu, javni opomin.
2. KUMER JOŽE I. — vlačilec na vlačilnem stroju, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin, pavšalna odškodnina 5415 din, sodna izterjava.
3. OMAN MIRO — navijalec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

4. TOMAŽIČ JOŽE — žarilec, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.

5. PLEMNEN STEFAN — žarilec navijalec, neopravičeno je izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.

TOZD PNEVMATIČNI STROJI

1. APSNER MARKO — izdelovalec srednje zahtevnega vrtila, orodja, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
2. ERJAVEC BOJAN — vrtalec, ni se udeležil tečaja za upravljanje dvigala s tal, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo 3 mesece.
3. STRMSEK ALBIN — voznik viličarja, neopravičeno je izostal z dela 2 dni, javni opomin.
4. KRAMER NIKO — izdelovalec enostav. vrtila, orodja, neopravičeno je izostal z dela 1 dan, javni opomin.
5. APSNER MARKO — izdelovalec sred. zahtev. vrtilnega orodja, neopravičeno izostal z dela 3 dni, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 1 leto (povratnik).

VLADO RAC

Iz Šentanela, kjer se je rodil leta 1931, je Vlado, takrat še med redkimi, odhajal vsak dan na ravensko gimnazijo nabirat znanje. Potem me je nekega dne nekoliko z oklevanjem vprašal, če bi morda kazalo posvetiti se metalurgiji. Mojega nasveta ni tehtal, temveč se je še isto jesen vpisal na metalurški oddelek tehniške fakultete v Ljubljani in kot inženir metalurg postal član naše sajaste družine.

Prehobil je vso ovinkasto pot po fabrikah, od izmenskega inženirja asistenta do ravnatelja v Jeklarni, kjer je tudi dočkal prerano slovo. Postal je fabriški in Ravenčan, kjer si je tudi zgradil dom in pogljal korenine.

Rasel je s tovarno in tovarno z njim, med pionirje ravske kakovosti in dobrega imena je zapisan, ob skoraj obupnem pomanjkanju strokovnih kadrov je z njemu značilno trdno voljo uspel slediti vedno večjim zahtevam proizvodnje in trga. Pa ne le z voljo, predvsem s solidnim strokovnim znanjem in nenehnim izpopolnjevanjem je pripeljal ladjo naše kakovosti — topilnico, jeklarno, na raven moderne in uspešne tehnologije, ki ne zaostaja za razvitim svetom.

Morda smo mu delali krivico, ko smo ga v kritičnih trenutkih puščali osamljenega in prav v takih trenutkih je dvignil glavo v zavesti, da je le v znanju moč. Nikoli ni skušal valiti krivde za neuspeh na druge in vedno je po-

TOZD INDUSTRIJSKI NOŽI

1. OBRETAN JOŽE — voznik viličarja, predčasno zapustil delo, javni opomin.

TOZD SGV

1. PUNGARTNIK IVANA — čistilka, neopravičeno izostala z dela 7 dni, prenehanje delovnega razmerja.

TOZD DRUŽBENI STANDARD

1. REPAS IVANKA — kuhinjska pomočnica, ni prišla na obvezno dežurstvo, javni opomin.

TOZD KOMERCIALA

1. KOTNIK STANKO — pomožni delavec, odtujil 8 komadov kompletiranih koles za lafete, neopravičeno izostal z dela 2 dni, prenehanje delovnega razmerja v tozdu.

DS KSZ

1. PAAR SLAVKO — gasilec, med delom odšel v okrepčevalnico in se vrnil vinjen, prenehanje delovnega razmerja s pogojno odložitvijo za 6 mesecev.

2. OSOJNIK JANKO — gasilec, se prepiral z delavcem drugega tozda, javni opomin.

V januarju in februarju je komisija izrekla še 9 opominov, 2 postopka ustavila in 3 delavce oprostila.

Za pravno službo
Sonja Slemnik

Dragi Gusti! S teboj nismo izgubili samo strokovnjaka, ki je znal komunicirati z vsemi potrebnimi službami ter dajati v vsakem času potrebne in kvalitetne odgovore, ampak nam je težko, ker si se vpisal v naša srca in zato te noben čas ne bo izbrisal.

Bil si tudi član zveze komunistov, kritičen in samokritičen. Zato zdaj v naši osnovni organizaciji manjka član, ki bi lahko še veliko prispeval k boljšemu delu. Bil si ves čas aktiven v krajevni skupnosti, v samoupravnih organih, v SIS in sindikatu, kjer si s svojo dejavnostjo prispeval k dobremu delu.

Ko se poslavljamo od tebe, smo ti hvaležni za tvoj prispevek k našemu skupnemu delu. Vedno se te bomo spominjali kot srčno dobrega in resnega človeka, ki je s svojim delom in vedenjem znal pridobiti naklonjenost svojih sodelavcev.

V imenu sodelavcev, vodstva tozda RPT in DPO izrekam iskreno sožalje tvoji mami, sestram ter vsem drugim sorodnikom in prijateljem.

Ivan Pepevnik

ZAHVALI

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedija

Franca Štifterja

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in sodelavcem tozda ETS in TRO, ki so ga tako v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in nam izrazili sožalje ter pomagali v najtežjih trenutkih.

Posebej hvala Gasilskemu društvu Libeliče za organizacijo pogreba, dr. Hebru za ves trud, pevskega zboru za žalostinke, tov. Jožetu Pšeničniku za poslovlilni govor ter č. duhovniku za opravljen obred. Zalujoči: žena Ivanka, hčerke Marta in Fanika z družinami ter Zofka

Ob smrti našega dragega

Maksa Dolinška

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste mu v času njegove bolezn pomagali, ga obiskovali, mu ob smrti darovali cvetje in ga v tako velikem številu pospremili na poslednji poti. Hvala govornikom, pevskega zboru Vres in godbi Železarne Ravne ter vsem, ki ste nam ustno ali pisno izrazili sožalje.

Posebna hvala za skrb in nego zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnice Slovenj Gradec.

Vsi njegovi

AVGUST RAZGORŠEK

Dragi Gusti! Nerazumljiva usoda nam postavlja vprašanje, zakaj je moral umreti naš dobi tovariš, sodelavec in prijatelj na višku življenjske moči.

Gusti je bil rojen 3. 10. 1949 v Dravogradu v delavski družini, ki je prispevala svoj delež že med NOB, nato pa pri izgradnji nove Jugoslavije. Oče se je zaposlil v železarni, Gusti pa se je na kovinarski šoli izučil za strugarja in se leta 1968 zaposlil v mehanični delavnici. Pripravljen se je bil odreči prostemu času in je ob delu končal srednjo tehnično šolo. Nato se je zaposlil v pripravi dela mehanskih obratov.

Ni slučajno, da smo te hoteli leta 1980 pri reorganiziranju tozda RPT v našo službo za ponudbe, kjer morajo biti odločitve hitre, vendar ekonomsko kvalitetne in odgovorne. Lepo in zadovoljivo je delati s takšnimi sodelavci, za katere že vnaprej veš, da njihovega dela ni treba kontrolirati.

Kadrovska gibanja

od 21. 3. do 20. 4. 1987

20. aprila je bilo v železarni zaposlenih 6890 delavcev, kar je za 44 več v primerjavi z mesecem poprej, in to predvsem zaradi vrnitve delavcev iz JLA.

DELOVNO RAZMERJE SO SKLENILI

JEKLARNA — Dušan Plemen, Račo Berdnik, Jože Ferk, metalurški tehnik, Bojan Verdel, Silvo Kotnik, talilec, Ilija Pranjič, mizar, Jozo Puškarič, NK delavec — vsi iz JLA; Darko Sisernik, NK delavec — iz tozda Komerciala.

JEKLIVARNA — Bojan Hancman, strojni tehnik, Milan Šuler, metalurški tehnik, Jože Plemen, Bernard Miklavc, Bogdan Fink, kaluparji, Franc Majdič, mehanik obd. strojev, Eniz Porič, zidar, Zoran Stevič, varilec, Anton Kališnik, NK delavec — vsi iz JLA; Savo Lazič, Ilija Brekalo, Niko Lukič, rudarji — iz druge DO; Dušan Potočnik, kalupar — ponovna zaposlitev; Slobodan Perić, NK delavec — iz tozda Vzmertarna.

VALJARNA — Damjan Kokol, žarilec, Darko Cepec, valjavec — iz JLA; Tomaž Gačnik, rudar, iz druge DO; Meho Hadžić, žerjavovodja, Bogomir Laznik, NK delavec — ponovna zaposlitev; Robert Trbovšek, NK delavec — iz tozda Komerciala.

KOVAČNICA — Janez Gracej, Danilo Čegovnik, Miran Čevnik, Igor Makič, Andrej Špalir, kovači, Andrej Lopatni, NK delavec, Branko Bilogrevič, stiskalec materiala — vsi iz JLA.

JEKLOVLEK — Željko Topić, kmetijski tehnik — iz JLA.

TSD — Primož Gabrovec, strojni tehnik, Stanko Božič, Jože Kolman, mehanik obd. strojev, Anto Šimunović, ključavničar, Maksimiljan Pšeničnik, rezkalec, Savo Marjanovič, varilec — vsi iz JLA; Branimir Veršnik, Jožef Krivec, ključavničarja, Stanislav Puhner, Alojz Plaznik, NK delavca, Niko Slekovec, ključavničar — iz druge DO.

ORODJARNA — Jurček Šavc, Silvo Lipovnik, frezalca — iz JLA.

KALILNICA — Dominik Potočnik, kalilec — iz JLA.

STROJI IN DELI — Franc Županc, Janez Ajd, strugarja — iz JLA; Mate Vladislavič, inž. strojništva, Cvetka Grabner, žerjavovodja — iz druge DO; Davorin Pokeršnik, elektrotehnik — iz tozda ETS.

INDUSTRIJSKI NOŽI — Damjan Paradiž, rezkalec — iz JLA.

PNEVMATIČNI STROJI — Bojan Jakopič, brusilec, Janez Špegu, topilec — iz JLA; Mirko Gorinšek, inž. strojništva — iz tozda Vzmertarna.

ETS — Roman Zagernik, elektrotehnik, Vojko Ponjavoršek, finomehanik, Franc Rožič, električar — vsi iz JLA; Vilijem Gavez, ključavničar — iz druge DO.

SGV — Tomaž Čapelnik, Evald Laznik, mehanik obd. strojev, Sašo Valente, strugar, Viktor Hajnže, ključavničar — vsi iz JLA; Stanko Grosar, strugar — iz druge DO.

TRANSPORT — Leon Golob, električar-energetik — iz JLA; Srečko Grilec, NK delavec — iz tozda Komerciala.

RPT — Anton Štern, strojni tehnik — iz tozda Energija.

KOMERCIJALA — Stanislav Drol, Anton Pečnik, Duško Pečnik, Drago Videman, vsi NK delavci — iz JLA.

KONTROLA KAKOVOSTI — Drago Zajamšek, kontrolor — iz tozda Kovačnica.

DRUŽBENI STANDARD — Janja Fabijan, NK delavka — iz druge DO; Sergeja Kobal, NK delavka — iz tozda Kovačnica; Blanka Klemenc, metalurški tehnik — iz tozda Valjarna.

GOSPODARJENJE — Vesna Kozlar, dipl. ekonomistka — iz druge DO.

MONTER — Vlado Golobranc, varilec, Danilo Smonkar, ključavničar — iz JLA; Branimir Hartman, pripravnik — iz šole.

DELOVNO RAZMERJE JE PRENEHALO

JEKLARNA — Vladimir Rac, dipl. inž., ravnatelj — umrl; Franc Videtič, Ivan Kamnik, delovodja, Anton Fajmut, Rozka Winkler, referenta za nabavo materiala, Alojz Grobelnik, izmenski skladiščnik, Ivan Čepin, skladiščni delavec — vsi starostno upokojeni.

JEKLIVARNA — Ciril Brodnik, oblikovalec-specialist — starostno upokojen; Marijan Rezar, sestavljalec in sušilec jeder — invalidsko upokojen; Kasim Muratović, brusilec na rafami — sporazumno; Sefer Verbicoli, rezalec na torni žagi, Boris Domanjko, izdelovalec mask — dana odpoved; Darko Jambrošič, rezalec na torni žagi — samovoljno.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi moža
Jurija Petriča

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste mi kakor koli pomagali, vsem darovalcem cvetja ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebej se zahvaljujem gospodu župniku za lepo opravljen obred, pevcem in Pihalnemu orkestru ravnenskih železarjev.

Zena Terezija

Ob nenadni in boleči izgubi našega ljubega moža, očeta in sina

Draga Rožena

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih. Hvala prijateljem, sosedom, sorodnikom, sodelavcem ETS, Valjarni, Računovodstvu, zdravniškemu osebju, govornikom za poslovalne besede, godbi železarne, g. župniku in cerkvenim pevcem.

Posebna hvala hotuljskim gasilcem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Hvala Valjarni za popravilo ceste. Žaluojača žena Tončka, sinova Boštjan in Andrej, ata, mama in brat Marjan

VALJARNA — Mirko Hrovatič, delovodja, Kristijan Rus, valjavec — invalidsko upokojen; Blanka Klemenc, metalurški tehnik — v tozd Družbeni standard.

KOVAČNICA — Sergeja Kobal, evidencičarka — v tozd Družbeni standard; Drago Zajamšek, kontrolor — v tozd Kontrola kakovosti.

STROJI IN DELI — Ernest Knez, strugar — starostno upokojen.

VZMETARNA — Slobodan Perić, nalagalec pri napustni peči — v tozd Jeklivilarna; Mirko Gorinšek, inž. strojništva — v tozd Pnevmatični stroji;

TSD — Igor Peternel, ključavničar — sporazumno.

ENERGIJA — Anton Štern, strojni tehnik — v tozd RPT.

ETS — Bogdan Drogenik, elektrotehnik-pripravnik — potek pripravištva; Karel Rožen, obratni električar — umrl; Tomislav Založnik, obratni tehnik — v JLA; Davorin Pokeršnik, elektrotehnik — v tozd Stroj in deli.

TRANSPORT — Janez Ranc, pomožni delavec — v JLA.

PII — Julijan Šipek, inž., strojni nadzornik — mirovanje pravic.

RPT — Alojzija Večko, tehnična risarka — starostno upokojena; Avgust Razgoršek, samostojni tehnolog — umrl.

KOMERCIJALA — Darko Sisernik, skladiščni delavec — v tozd Jeklarna; Robert Trbovšek, pomožni delavec — v tozd Valjarna; Srečko Grilec, skladiščni delavec — v tozd Transport.

KSZ — Olga Kosel, čistilka — invalidsko upokojena.

MONTER — Mirko Fajmut, klepar — izključen; Nada Lipovnik, telefonistka — potek delovnega razmerja za določen čas.

Kadrovska služba

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

Petra Svetina

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in bivšim sodelavcem ter pevcem in pihalnemu orkestru, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje in nam izrekli sožalje.

Zahvala tudi gospodu duhovniku za govor in opravljeni obred. Hvala sosedom, posebej Rotovnikovim, za nesebično pomoč v težkih trenutkih.

Zena Tilčka z družino

Ob boleči izgubi dragega moža in skrbnega očeta

Vlada Raca

se iskreno zahvaljujem vsem, ki ste ga imeli radi, ga spremili na njegovi poslednji poti in nam izrekli sožalje.

Zena Majda z Igorjem in Andrejco

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem skladiščni operativi za darilo. Vsem želim še naprej veliko zdravja in delovnih uspehov.

Ela Pšeničnik

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem tozda Valjarna-adjustaža za lepa darila. Vsem želim še veliko delovnih uspehov in zdravja.

Jože Mavrel

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem RPT za lepo darilo, ki me bo vedno spominjalo na vas. Vsem želim veliko delovnih uspehov.

Lojzka Večko

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem tozda Vzmertarna za lepi in praktični darili in jim želiva še naprej varno in uspešno delo.

Maks Peruš in Ivan Ranc

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem tozda Stroj in deli najlepše zahvaljujem za darilo.

Vsem želim vse najlepše v prihodnje.

Franci Visočnik

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6500 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Jože Gruđen, Iviča Klančnik, Marjan Kolar, Vladimir Novinšek.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Tel.: 861 131, int. 6304 in 6753.

Tiska: ČGP Večer, Maribor.

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

Fotografije za to številko so prispevali: S. Jaš, J. Kamnik, MKUD SŠTNPu Ravne, H. Merkač, F. Očepek, M. Potočnik in kadrovska služba.

IZZIVI

Naš življenjski prostor

BIVANJE • PRIDOBIVANJE ZNANJA • DELO

Način življenja nas vedno bolj zožuje na delovno mesto in družino. Zato prevečkrat pozabljamo, da živimo tudi v krajevni skupnosti in občini, kjer se vsak dan dogajajo stvari, ki zadevajo nas vse. Zanje največkrat ne vemo ali nas ne zanimajo. Kadar pa nas kaj osebno prizadene, kritiziramo tiste, ki so »odločali«, češ da prej nismo bili obveščeni.

V občini Ravne in v koroški krajini je cela vrsta odprtih, zelo pomembnih razvojnih vprašanj, npr.:

- stanovanjska gradnja v občini (Javornik, Prevalje-Polje, Mežica, Črna)
- ekološki problemi in v zvezi z njimi nadaljnji razvoj zgornje Mežiške doline
- težave osnovnega šolstva na Ravnah (prehod na dvoizmenski pouk, ukinitve celodnevne šole)
- oskrba s pitno vodo
- težave srednjega usmerjenega izobraževanja
- izvajanje pripravništva in zaposlovanje mladih.

Zaradi dogajanja na teh in drugih področjih ter želje po tesnejšem povezovanju so delavci Inštituta za gospodarski, prostorski in socialni razvoj na Ravnah dali pobudo, da bi Informativni fužinar uvedel rubriko za obravnavo teh vprašanj.

V Koroški osrednji knjižnici, na inštitutu in pri upravnih organih je precej študij, analiz in informacij o teh vprašanjih, le poznamo jih premalo. Iz njih bomo črpali krajše povzetke za spodbudo k razmišljanju.

Rubrika naj ne bo »telefon« več za vprašanja in odgovore, tudi ne priložnost za kritiziranje, ki bi zavajalo na stranpota. Spodbuditi želimo razmišljanja o problemih, dogajanjih in razvojnih usmeritvah, izmenjati mnenja in spoznati različna stališča čim več ljudi o stvareh, ki zadevajo nas vse.

Ce želimo ohraniti naš življenjski prostor zdrav in lep, se moramo v prizadevanja zanj vključiti vsi. Zato naj bo ta rubrika čim bolj živahna, plodna in brana.

Uredništvo

NAČRTOVANJE KADROV V KOROŠKI KRAJINI

Povzetek

Z naravno rastjo prebivalstva bi v koroški krajini lahko zadovoljili potrebe združenega dela po delavcih in dosegli skoraj stodontno zaposlenost. Vendar obstaja pri tem resen razkorak med znanimi zahtevami po višji izobrazbeni strukturi delavcev in med kadrovske politiko DO v naši krajini. Višje izobrazbeno raven terjata srednjeročni in dolgoročni načrt razvoja SRS, isto kažejo tudi želje mladih, nasprotno pa združeno delo želi in štipendira pretežno nižje izobrazbene stopnje. Zato ostaja letno skoraj tretjina štipendij nepodeljenih, že v bližnji prihodnosti pa nam utegne manjkati okoli 100 delavcev z ustrežno izobrazbo. — Rešitev je spremenjen odnos do kadrovske politike v DO, zviševanje zahtevnosti delovnih mest in zaposlovanje strokovnih delavcev.

Analiza razvoja in sedanje stanje sta izhodišče za načrtovanje razvoja kadrov in za zaposlovanje v prihodnjem srednjeročnem in dolgoročnem obdobju. Iz njiju izhaja vrsta ugotovitev.

— Poudarjamo sicer, da so kadri najpomembnejši in najobčutljivejši del proizvodnje, kadrovska politika pa zelo pomembna sestavina politike vsake OZD, vendar je to spoznanje še premalo zaživelo.

— Glavne značilnosti demografskega razvoja v koroški krajini so:

visoka stopnja naravne rasti prebivalstva, različna migracijska gibanja in staranje prebivalstva. Delovna aktivnost prebivalstva se povečuje, delež zaposlenih žensk pa je v poprečju precej nižji kot v SRS. Izobrazbena raven je nizka, saj tretjina odraslih nima dokončane osnovne šole; nizek je delež onih z višjo ali visoko šolo.

— Rast zaposlovanja je bila precej visoka v 70 letih (3 odst.), po letu 1980 je začela upadati. Leto 1981 je bilo zaposlenih 39 odst. prebivalcev (SRS 42 odst.). Nezaposlenost ni problematična po številu, ampak po sestavi, saj se tu pojavljajo že pretežno mladi strokovni kadri (4. in višje stopnje izobrazbe).

— Mladi se želijo izobraževati. Kar 56 odst. jih želi doseči 5. stopnjo (tehnik), 43 odst. pa 3. in 4. stopnjo. Okoli 30 odst. srednješolcev se vpiše na višje in visoke šole; uspeh šolanja je 68 odst. Nasprotno pa delovne organizacije želijo delavce z nižjo izobrazbo. Med 1981—1985 je bilo za 5. stopnjo razpisanih le 10 odst. kadrovskih štipendij in kar 77 odstotkov za nižje stopnje (1. do 4.). Zaradi tega razkoraka je ostalo poprečno letno tretjina štipendij nepodeljenih.

— Kadrovske zmogljivosti so ocenjene glede na predvideno rast prebivalstva do leta 1990 oz. le-

ta 2001 in priliv iz šol. Rast prebivalstva do konca stoletja bo umirjena, strukturne spremembe ne preveč intenzivne. Za polno zaposlenost leta 2000 bo v vsej krajini treba dodatno zagotoviti delovna mesta za 7000 delavcev; če želimo zmanjšati dnevno migracijo iz krajine, pa 8200.

Iz srednjih šol bomo dobili letno poprečno okoli 1000 učencev. Od tega jih bo šolanje nadaljevalo 30—35 odstotkov.

— V tem obdobju se bo močno povečalo število upokojitev: letno okoli 660 delavcev do leta 1990 oz. 700 do leta 2000. Združeno delo bo do leta 1990 potrebovalo okoli 1000 delavcev na leto.

Delovne organizacije izražajo največ potreb po kadrih 3. in 4. stopnje (blizu 50 odst.), kar 20 odst. po kadrih 1. in 2. stopnje in le 16 odst. po kadrih 5. stopnje (tehnikih) in 15 odst. s 6. in 7. stopnjo oz. z višjo in visoko izobrazbo.

Analiza kaže razkorak med cilji razvoja in željami mladih na eni ter konkretno kadrovske in štipendijske politike na drugi strani. Mladi so dovolj stremeljivi, da bi lahko dosegli izboljšanje izobrazbene strukture zaposlenih in s tem močnejši gospodarski razvoj, vendar kadrovska politika temu ne sledi, zato se bo ta razkorak do leta 1990 še povečal.

Na tem področju sta možni dve varianti razvoja.

Po prvi bi cilj polne zaposlenosti lahko dosegli, a so velika neskladja v strukturi, saj po eni strani opazno manjka kadra nižjih stopenj izobrazbe (1. in 2., delno 3. in 4.), zato pa je presežek kadra 5. in višjih stopenj. Ta varianta ne kaže izboljšanja izobrazbene strukture in ne more zagotoviti polne zaposlenosti, saj je razkorak prevelik.

PET MINUT ZA LEPOSLOVJE

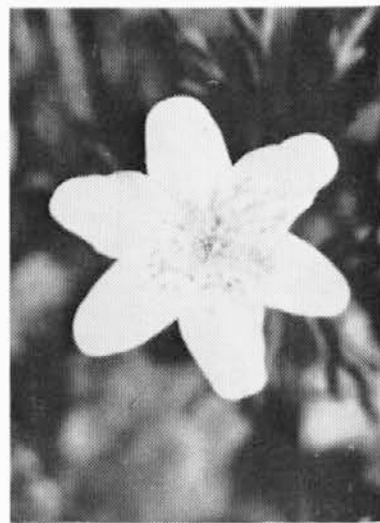
Marina Cvetajeva

Stahovičeva smrt

Stojim ob krsti, bližnji, daljni, z zmeraj istim vprašanjem: kdo je naslednji? Bom stala tako tudi nad drugim obrazom? Čigavim? Ta misel v meni je kot pohujšanje. Vem, da mrtvec ve. Ni vprašanje, ampak izpraševanje. In neskončnost tega odgovora.

Se nekaj: kdorkoli je meni bil mrtvi, bolj točno: kakorkoli sem mu v življenju malo pomenila, vem, da sem ta hip (od trenutka, ko prenehajo ure) najbližja. Mogoče zato, ker sem od vseh najbolj na robu, najlaže bom krenila po njegovi sledi. Ne obstaja zid med: živ — mrtev, bil je — je. Obstaja obojestransko zaupanje: on ve, da jaz obstajam kljub telesu, jaz vem, da on je — kljub grobu! Prijateljski sporazum, pogodba, zarota. On je samo malo starejši. In z vsakim, ki odide, odide sem — tja — delček mene, otožnosti, duše. Prehitevajoč me — domov. Skoraj kot: »Pozdravite te in te...«

Toda ko vstajam z njim od mrtvih, z njim tudi umrem. Ne morem jokati nad grobom, ker pokopavajo tudi mene! Z neko izgubo svoje zemeljske verodostojnosti plačam svoj prostor v onstranskih svetovih. (Odškodnina za prevoz? Ali niso sence plačevale Haronu? Jaz

Vabilo čebelar

Druga varianta izhaja iz rezultatov sedanje politike usmerjanja in izobraževanja. Po njej nam bo že do leta 1990 primanjkovalo letno okoli 100 ljudi z ustrežno izobrazbo. Če bomo želeli doseči ta cilj, bomo morali s štipendiranjem in drugimi spodbudami povečati zanimanje za diplomski študij in obseg izobraževanja ob delu.

Doseganje zastavljenih razvojnih ciljev zahteva bistveno spremenjen odnos do kadrovske politike, združevanje zahtevnosti delovnih mest, zaposlovanje strokovnih delavcev in izkoriščanje visokih želj mladih glede pridobivanja izobrazbe z ustrežno štipendijsko politiko in usmerjanjem.

Mateja Mešl,

Inštitut za gospodarski, socialni in prostorski razvoj Ravne na Koroškem

svojo senco pošiljam naprej — in plačam tu!)

Se o nečem: kako to, da so sorodniki premalo gorečni do mrtvaškega odra. Tako zlahka prepuščajo — vsaj ped. Sekunde na zemlji so odštete, zato je tudi pedenjen dragocen! Nikoli ne preokračujem pravice, puščam prazni krog odra neizpolnjeno — če ni družina — potem nobeden! — toda s tako grenkobo, s takšno užaljenostjo zaradi tistega, ki leži na njem. (Mrtvaški oder: točka, v kateri se stikajo vse človekove osamljenosti, osamljenost poslednja in dokončna. Od vseh ur — ura, ko je treba ljubiti od blizu, stati prav nad dušo.)

Bog, če bi bil moj (to se pravi, če bi imela pravico), kako bi stala in gledala in ljubila, kako bi (ko bi vsi odšli) — govorila z njim — njemu! — čisto preproste reči — mogoče o vremenu — on je tako nedavno še bil! on še ni utegnil ne — biti! kako bi mu zadnjikrat pripovedovala zemljo.

Vem, njegova duša je poleg mene. Z ušesi nikdar nihče ni ničesar slišal.

(Iz knjige: Oktobar u vagonu, Beograd, Rad 1986)